

"ואז כבה האור"

יוסף (גוגוז) פרחי ז"ל

14.11.1947 - 25.1.1968

"זו הייתה תקלה בצוללת "דקר" עצמה.
ברגע בו התגלתה התקלה
האנשים עבדו קשה מאוד .
הם ידעו מה הבעיה בצוללת.
הם עבדו כצוות לפי כל נהלי הבטיחות.
הם הבינו שהצוללת טובעת.
ואז, מישהו כיבה את האור..."

(מתוך דו"ח החקירה של חברת "נאוטיקוס")

סיפור חייו

יוסף (ג'וג'ו) פרחי, בן אליהו ולוסי, נולד ביום א' בכסלו תש"ח (14.11.1947), בקהיר, מצרים. המשפחה עלתה לארץ עם העלייה המצרית ב-1949.

בהגיעו לגיל לימודים החל ללמוד בבית הספר "שלווה" אשר בחיפה. היה חניך בתנועת ה"צופים" עד סיומו את לימודיו היסודיים. אז התחיל ללמוד בבית הספר "תיכון חדש" בחיפה.

היה חקיין מוכשר והשתתף בחוגים דרמטיים בהיותו תלמיד. נטה למוסיקה, שר יפה ניגן בגיטרה, ופיתח את כשרונותיו בשטחי המשחק והנגינה. היה התגלמות הטוב והאהבה לזולת ולכן היה אהוב על ידידיו. מטבעו עליז היה וידע להכניס שמחה אף ברגעים הקשים. היה מסור לאחיו ותמיד רצה לעשות את רצון הוריו אשר כיבד.

בנובמבר 1965 גויס לצה"ל. תחילה רצה להיות בחיל קרבי, אך כשחזר מחופשתו הראשונה והודיע למשפחה שהוא נמצא בקומנדו ימי, אמו נבהלה מהודעה זו ושידלה אותו לחזור בו. ברצותו לעשות את מבוקשה של אמו, כדרכו תמיד, חזר בו מהחלטתו למחרת היום. אך חוש של הרפתקנות היה בו, ואת שילוב חושו זה עם רצונו לשרת בקו הלוחמים הראשון מצא בהתנדבו לשיטת הצוללות.

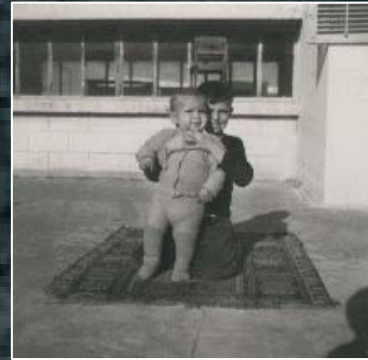
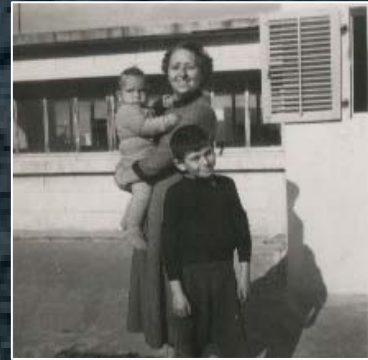
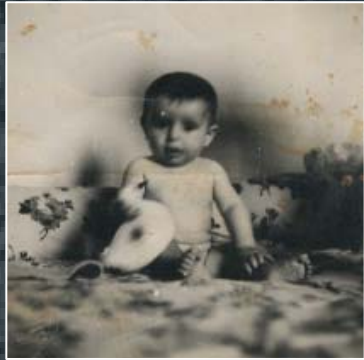
יוסף התקשר לצוללת ולחיים בתוכה והיה גא בצוללת ובעבודתו כצוללן. במלחמת ששת-הימים שירת באח"י "תנין", שפעלה ליד חופי האויב. לאחר מכן הועבר לצוות הצוללת "דקר" ויצא לאנגליה להביא אותה הביתה אחרי השיפוצים שנעשו בה.

ביום כ"ד בטבת תשכ"ח (25.1.1968), כשהצוללת הייתה בנתיב הים בין גיברלטר לחיפה, נותק הקשר עימה ושוב לא נתחדש. לאחר ימים, הצוללת הוכרזה כאבודה. הרבנות הצבאית הראשית קבעה כי תאריך פטירתו של יוסף, בשעת מילוי תפקידו עם חבריו לצוות, הוא יום כ"ט בטבת תשכ"ח (30.1.1968). מאחר שיוסף נמנה עם חברי הצוות הנעדרים, הוצבה לו מצבת זיכרון בתוך האנדרטה לזכר אנשי "דקר" אשר בבית הקברות הצבאי שעל הר-הרצל בירושלים.

ביום י"ג בסיוון תשנ"ט (28.5.1999), בתום שנים של חיפושים, נמצאה הצוללת אח"י "דקר" על קרקעית הים התיכון, בעומק 2900 מ' בנתיב הפלגתה המתוכנן ובמרחק 250 מייל מנמל חיפה. גשר הצוללת נמשה מהמעמקים והוצב למזכרת במוזיאון חיל-הים שבחיפה.

ילדות במצרים

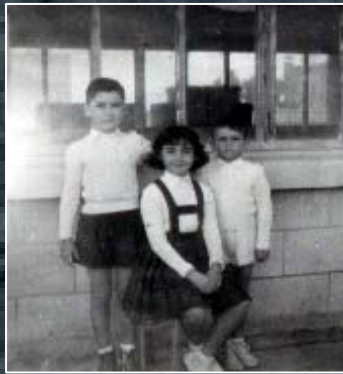
14.11.1947-1949

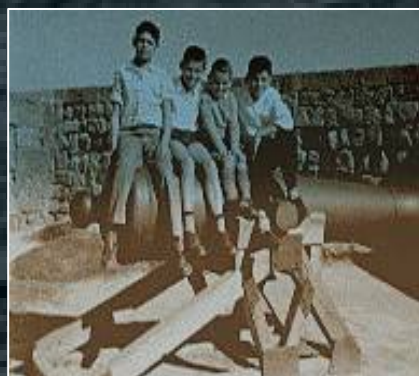
ילדות בחיפה

חיים מאושרים על גג בית עם שני חדרי-כביסה

אחי הצעיר יהודה "יודי"

בי"ס יסודי "שלווה" 1953-1961

נשמח לקבל את פני כבי' וביב
בחיגת הבר-מצוה של בננו
יוסף

שתתקיים ביום חמישי, ה' כסלו תשכ"א (24. 11. 60)
בבית קפה פת, רח' מוריה 50, הר'הכרמל חיפה, בשעות 6 עד 8 בערב.

העליה לתורה ביום שבת, פרשת ויצא, ז' כסלו תשכ"א (26. 11. 60)
בבית הכנסת, היכל נתנאלי, רח' הרצל 43, חיפה.
התחלת התפילה בשעה 8 בבוקר.

לוסי ואליהו פרחי

מדינת ישראל
משרד החינוך והתרבות

בית הספר היסודי הממלכתי
שלווה

גליון הערכה
(נספח לתעודת הגמר מספר 101)

שם התלמיד: *יוסף פרחי*

ת"ד	
תורה	
נביאים, כתובים	<i>אלהים</i>
משנה	
תלמוד	
אגדה	
ד"ר	
ספרות	<i>אלהים</i>
היסטוריה	<i>אלהים</i>
דעות	<i>אלהים</i>
השכונות והגושים	<i>שלווה</i>
דברי הימים	<i>אלהים</i>
הולדת ומאורעות	<i>אלהים</i>
כנס	<i>שלווה</i>
אנטיקה	<i>אלהים</i>

היחסות: *אלהים*
רנהגות: *אלהים*
סדר-היסודי: *אלהים*

תאריך: *1960*

י"ס - לחדש *תשרי*, תש"כ

משרד החינוך והתרבות
מנהל רח' נתנאלי

טלפון: 100-95 : שם תלמידי 100-95 : שם 82-75 : כתיבת שם : 75-65
מספיק : 62-55 : מספיק כתיבה : 62-45 : גילוי מספיק
דורות התלמידים בחיפוש, הממונה, שדר היסודי : רחמי לשרת, מניח את הדעת, שטח היסוד.

100/107 (4.4) 7.700 1.1.61

אמן גדול בגוף קטן

שלומית יסעור - מחנכת

"הוא מן מצחיקן שכזה" - תשובה זו אני מקבלת מתלמידיי כשאני שואלת על יוסף.

ייתכן שגם תלמידיי ראו בו ילד, שבכוחו לגלגל אותם מצחוק על הרצפה. משום כך העריכו וגם אהבו אותו.

אף אני הערכתיו, אולם הערכתני גבלה בהערצה.

יוסף היה אמן - אמן גדול בגוף קטן, שידע להצחיק. אולם גם ידע להעלות על פניו הבעת-עצב המתלווה להומור אמיתי.

מעולם לא ידעתי אם הכיר יוסף בעובדה שהיה כה גדול במשחקו, פעם פניו צוהלות ופעם עיניו מלאות דמע.

הערצתי את תלמידי זה ובסתר לבי קיוויתי שאמנם תתקיים נבואתי ויום אחד אבוא לחזות בהופעתו של יוסף הבוגר.

מאז עזבתי את כיתתי ועד לידיעה על הימצאו בצוללת "דקר" עברו שנים. לא פגשתיו מאז ולא ידעתי האם הייתה זו שאיפתו להשתלם בשטח זה.

אולם, כשזיהיתי את תצלומו בין אנשי הצוללת הכרתי את אותה אישיות שקיוויתי לה - פנים ערניות ביותר, זה יוסף!

כך ראיתיו בילדותו וכך הוא ניבט אליי מדיוקנו של האדם הצעיר - בחיוך המביע את כל אישיותו רבת-הפנים.

BALD

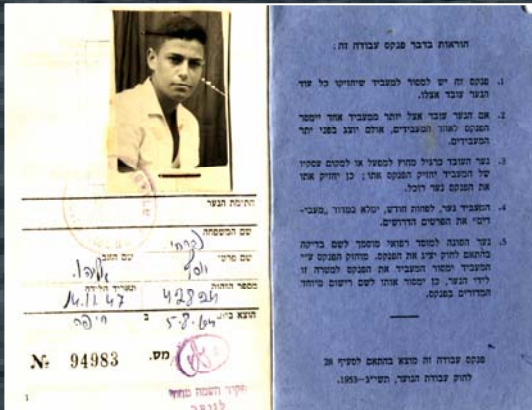
/ יהודה פרחי

ג'וג'ו היה חקיין נפלא. לא היה בעל סמכות אחד, שנמלט מחדות אבחנתו ושבט לשונו, החל ברב בית-הכנסת וכלה במוריו - את כולם חיקה באופן כה מושלם עד כי לא ידעת מי הכפיל ומי המקור.

הבדיחה והשחוק היו שגורים על פיו, הפכים וניגודים הציתו בדמיונו נושא לחיקוי ובדיחה.

בילדותנו היה קורא לי BALD - קירח: "BALD בוא הנה", "BALD בוא לעזור". אבל מי שהכיר אותו, ידע שהוא היה חסיד של שיער קצוץ ואילו אני, ה-BALD, הייתי בעל שיער שופע, אליו תמיד התנכל בביקורינו אצל הספר השכונתי.

בי"ס תיכון "בית חינוך תיכון חדש" 1961-1965

"החולה המדומה"

חינה ראש, חד-נס.

כדי להיזכר בשנות התיכון שלנו, צריך בעצם לחזור למאה הקודמת - וזה בדיוק הקושי. נדמה שאלה אנחנו בחיים אחרים, אבל מי שאיבד אדם יקר וקרוב בודאי מרגיש כאילו קרה האסון רק תמול שלשום. גם אנו, חברים מעט יותר רחוקים, נזכרים במהלך חיינו בחברים משכבר. ברגעים של שקט עולים הזיכרונות והאבל על הנופלים והנעדרים הוא גם חלק מאתנו. עולות ובאות תמונות נשכחות בדרך כלל, של שעות נעימות שבילינו וחוויות שחווינו יחד עם אלו שיישאר צעירים לעולם.

יוסי הוא אחד ומיוחד מבין הצעירים הללו.

הכרתי אותו בכתה י"א, כשנחלקנו ללימודי מגמות, וכמוני היה במגמה ההומניסטית. יוסי ישב בשורה הראשונה בפניה הרחוקה מן הדלת, נשען על הקיר כשגופו פונה חלקו למורה וחלקו לשאר הכתה במעין נקודת תצפית - ישיבה ייחודית לו.

יוסי היה נער שקט ונחבא אל הכלים שהקרין רוגע. תמיד מאוד אדיב, רגיש לסביבתו, מחונך על-פי מיטב המסורת האירופאית, ממש תענוג! מה שייחד אותו היה ההומור הממזרי שלו - הערות שקטות וממזריות שהיה משרבב מידי פעם, וממשיך לסדר היום כאילו כלום, כשרק היושבים בקרבתו זוכים לשמוע את הנאמר ולהכירו מקרוב.

יוסי הצטיין בכישרון חיקוי מדהים. תוך כדי כתיבה אני נזכרת כי במסיבות בתיכון היו לו ביצועים מדהימים של חיקויי מורים. זכורה לי המחנכת יעל עומדת כהרגלה על רגל אחת, חובקת את גופה, דומעת מצחוק, ומתמוגגת כמעריצה מאוהבת. הוא היה כוכב!

במסגרת החוג הדרמטי השתתפנו בהפקת ההצגה "החולה המדומה". בילינו זמן רב ביחד בחזרות, בשעות הפנאי שלנו, בשעות הערב, כך במשך חדשים. אך בכל הזמן הזה קשה היה להכיר את יוסי, כי אז היינו ביישנים וסגורים יותר מבני הנוער היום. למרות זאת, בחזרות המתישות הוא העלה לכולנו את המוראל ואני זכיתי להכירו מקרוב.

בהצגת "החולה המדומה" ביצע יוסי את תפקיד של הרופא השרלטן, ביצוע שזכה לרעמי צחוק אדירים מצד הקהל. אכן - הוא היה ביישן אך על הבמה פרח והשתחרר ככוכב אמיתי.

כשסיימנו את התיכון נפרדו דרכנו.

פגשתי ביוסי פעם נוספת ביום העצמאות שלפני מלחמת ששת-הימים, אני כנחלא"ית המשמשת סדרנית ביציעי האורחים, ויוסי במדי חיל הים - חייל בלבן, שזוף יפה וגבוה. חלפנו זה על פני זו, זיהינו, שמחנו, החלפנו כמה מילות התעדכנות מהירות, ונפרדנו לשלום.

חצי שנה אח"כ, כשקרה אסון ה"דקר", פגשתי את שמו ברשימת הנעדרים.

איזו אבידה!

"שעותינו היפות"

/ יהודה פרחי

"הגיטרה עליה ניגן סיפקה לנו רוגע ואושר רב כשהיינו שרים בחדרנו המשותף - אלו היו שעותינו היפות.

אותה גיטרה, אשר הפיקה צלילים קסומים, עומדת היום דוממת ומבוישת. מיתריה פוקעים ומחכים לגואל, אשר יפיק ממנה את הצלילים הנהדרים שליוו את שירתו של ג'וג'ו".

קלטת שירי-ים

ג'וג'ו הפליא לפרוט על מיתרי הגיטרה, כפי שידע לפרוט על מיתרי לבם של חבריו ואוהביו.

לפני גיוסו לצבא הקליט קלטת שירים שבה הוא מלווה את עצמו בגיטרה, אותה שלח לקטי, חברתו לעט.

השירים מספרים, במפתיע או שלא, על מלחים, על ים סוער, על פרידת המלח, ועל הבטחות לנערתו לשוב במהרה.

כל זאת - מבלי שידע שגורלו יהא קשור בים.

מתוך פתיח לקלטת אותה שלח לקטי בארה"ב:

Cathy Dear,

I am now at my friend's home. It's 7 O'clock in the evening. You will hear me singing with my guitar a lot of beautiful songs which I like very much, and I do hope that you'll like them too.

I have gathered a variety of songs: some merry songs about nature, love, sea, and sailors, some simple sad songs, and the song of the Rocky mountains of North America.

And now for the opening, you will hear a song which is already known to you - "A Rosy Night"

זיכרונות מהטירונות

/ יהודה הנדלסמן-אורן

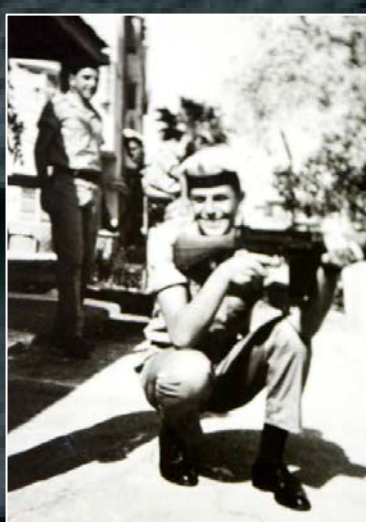
הימים ימי נובמבר הגשומים והקרים ואני אז ילד צעיר משכונת הצריפים "נשר" בדרך המובילה לעמק.

הגענו למחנה ההוא של הגיוס..ההצטיידות בקיטבג המפורסם ובציוד הנלווה הייתה מהירה.

לאחר שסופקו המדים הכחולים ואותה עניבת משי מבריקה ניגשנו, חבורת חיילים צעירה, לביתן חיל-הים.

לאחר יום של שוטטות ורביצה במחנה היינו אני ופרחי מסתלקים לשרותי בית-החולים הסמוך לעשות את צרכינו, ואני זוכר את פרצופו המחייך, אז לאחר מעשה הבריחה הזה! מה לעשות, קשה היה להתרגל לבורות המחנה.

ככה חלפו ימים ונוצרה חברותא שגובשה יחד כגרעין נהדר. אלה החברים הטובים שלי מאז - יוסף פרידמן-שלו ז"ל, יוסף-ג'וג'ו פרחי ז"ל, אלדורי יבל"א, ועוד רבים אחרים שאהבתי .

"אל נורא עלילה"

/ יהודה הנדלסמן-אורן

ביום האחרון של הקורס נתבקשו הפלוגות להכין משהו אמנותי למסכת כוללת שתוצג בפני כל חיילי הטירונות של אותו מחזור. בזה אחר זה עלו נציגי יתר הפלוגות בתורם והציגו משהו שהכינו - שירה בחרוזים או משהו אחר.

אנו התעצלנו, לא הכנו כלום, וככה מצאנו עצמנו ישובים במרוכז על הבטונדה, אל מול במת הבסיס, ומביטים.

לפרחי זה הציק מאוד! והוא נע ונד על מושב הבטון הקר עד שהחליט שהוא חייב להציל את כבוד הפלוגה כולה.

מה עשה? טס לאוהל והביא את הגיטרה שלו.

כשהגיע תור הפלוגה והכרוז הכריז: "פלוגת חיל הים", פרחי קפץ על הבמה עם הגיטרה והחל שר בקולו המסתלסל את המזמור המוכר ליום כיפור "אל נורא עלילה, אל נורא עלילה..."

החיילים התחילו למחוא כפיים במרץ גובר ועולה ואני מביט איך פרחי משלהב את כולם באותו מזמור של יום הכיפורים.

**למחרת אפילו המדריכים הביטו עלינו אחרת :
פרחי הציל את כבוד הצוללנים המגויסים!!**

קורס צוללן י"א

/ יהודה הנדלסמן-אורן

הלימודים היו בצריפים הישנים שליד הים. לנו הטורפדאים נתנו את כיתת הלימוד במגדל הקטן מול הים. אהבתי לשבת שם לאחר הכנת שיעורים ולצפות בקטע הים הכחול מול השקיעה.

הים שם היה ים חי - היו חיים באותו חוף שומם דגים ושושנות-ים אדמדמות בין סלעי החוף הנעול הזה של הבסיס.

פעם אחת בסיום איזה שלב בקורס אירגנו מסיבה ממש בחוף הזה, ודני ווילר לימד אותנו איך צולים תמנון על המדורה.

בימים שלמדנו סיפון או קשירת חבלים אצל מדריכי הבה"ד היינו מתעייפים חיש קל מההרצאות ופרחי ז"ל היה ממציא לנו פטנטים. הוא היה מרים רגליו בין לולאות החבלים וכך נקשר שם בתנוחות האלה תוך כדי השיעור.

כרמי המדריך היה אתנו בקשר טוב מאוד ועד היום אני זוכר שהיה מבלה אתנו לא מעט גם בזמן הפנוי. הולכים בשבתות לחוף בת-גלים עם כמה מהחבורה שהיה אוסף מבינינו...היה מביא את הרכב הקטן שלו יחד עם חברתו הנחמדה (פרחי אמר אז שהיא דומה לנטלי ווד השחקנית ההיא), ואנו היינו רוחצים ושוטפים לו את האוטו.

סידרת-ים בקישון

/יהודה הנדלסמן-אורן

הימים ימי קיץ יפים ובהירים

הקמנו שם מאהל קטן של אוהלי סיירים.

היו לנו 4 סירות גומי ומשוטים עם מדריכים צמודים. כל פעם התהפכה סירה ושוב מנסים עד שכולנו רטובים בדגמ"חינו.

היינו חותרים בסירות הרחק צפונה ופעם אף הרחקנו חתור עד חוף עכו.

בערבים, ברלב היה מוליך אותנו כעונש למחסני הדגים של תנובה, ואנו מסלקים משם דגים קפואים תחת בגדינו.

פעם ארגנו מסיבה בחוף הים ודני ווילר לימד אותנו איך צולים תמנון על המדורה.

כך עברו ששת ימי הסדרה הנעימה הזו ליד הקישון שבמבואות נמל חיפה.

המעשייה על חמצון השיער

/ יהודה הנדלסמן-אורן

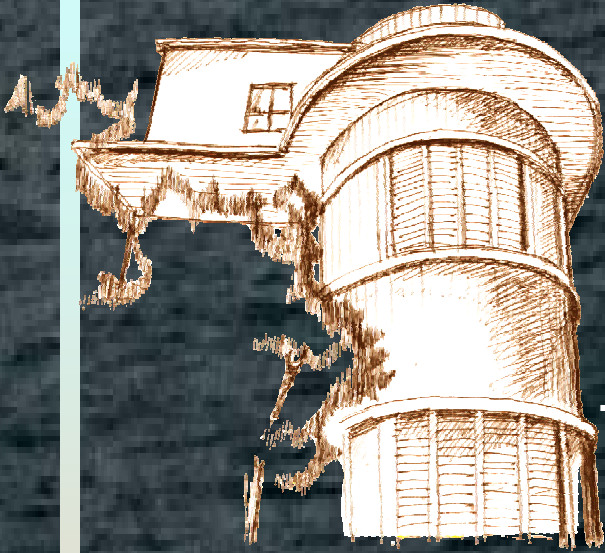
שעת ערב ואנו מגלים שפרידמן ז"ל מחמצן את שערו במי-חמצן!
פרידמן אמר שאם אנחנו רוצים אז כולנו יכולים לנסות.
בשאגות שמחה ניגשנו לרעיון (חמצון השיער).
אני זוכר היטב את הבקבוק ההוא, כשפרידמן ז"ל מטפטף לנו ממנו.
מרחנו כולנו על השיער תוך ערבוב בבלוריתנו.
למחרת הייתי הראשון להשכים. אני מביט מטה ורואה שברנע ז"ל
הפך צהבהב, אלדורי סיבן ורק תלתל קטן הפך לבלונד.
פרחי כמובן נהיה ג'ינג'י בן רגע!

הייתה המולה וצעקות וקוקי המדריך אמר: "לכו לספר תעשו קרחת".
הספר הרומני הגיע מוקדם והתקרחנו כולנו במהירות.
8 בבוקר, על מגרש המסדרים חבורת הקרחים המבהיקים צועדת
בסך 'ומתחילים שם להתפוצץ מצחוק שלא נרגע דקות ארוכות!
ורק רס"ר חכמי, שלא הבין מה קורה, משך בכתפיו ומשך את מכנסיו
אל מעל לקו חבילתו הבולטת.

חבר טוב שלי

/ יהודה הנדלסמן-אורן

אצל פרחי הייתי מתארח מדי פעם בדירת הוריו ברחוב רד"ק במושבה הגרמנית.

הייתי בא לישון אצלו במיטה הקטנה שבחדרו הפונה מזרחה, באותו בית דירות קטנטן.

נהנים מארוחת ערב טובה תחת ידיה האמונות של אמו שעבדה אז ב"צים".

לפעמים הגיע הוא אליי לישון בצריף-הבית שלי, בשכונת הצריפים "נשר" שבדרך המובילה לעמק.

הכרתי את אביו שהיה נוטריון. כשחלה ושכב ברמב"ם אפילו חשבתי ללכת לתרום לו דם, אך אמרו שלא צריך.

באותם ימים הכרתי גם את אחיו הצעיר יהודה, עמו חידשתי קשר לאחרונה.

חבר טוב שלי היה פרחי יוסף ז"ל

אימונים למצעד צה"ל 1967

/יהודה הנדלסמן-אורן

הימים ימי אימונים למצעד הגדול בחיפה ביום העצמאות.
הביאו לנו קצין בהיר שער בשם ווגנר
הוא היה צועד בראש הטור המוביל
ואנו מהלכים אחריו בבת גלים הלך ושוב.
אנו לבושים בלבן, מסודרים לפי הגובה, וצועדים
עם פלוגת מתופפים שהוצמדה לנו מקדימה

פעם היינו צריכים ללון כל השבת בחדר-משמר של הבסיס.
פרחי החליט שיש במיטות פשפשים, והחלטנו על מרד.
הזעיקו את מפקד הבסיס, קשוח כזה, והתייצבנו לפניו.
הוא הקשיב לפרחי ואמר: "לכו, אתם צודקים".
ולא עשו לנו כלום.

שרות בצוללת אח"י "תנין"

"עורי לבשי עוז זרוע יהווה, עורי
כימי קדם דורות עולמים, הלא את
היא המחצבת רהב מחוללת תנין"

מבצע אלכסנדריה

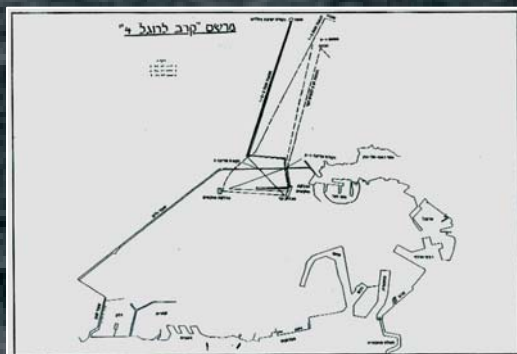
"תנין" השתתפה במלחמת ששת הימים כאשר הובילה והנחיתה את לוחמי הקומנדו הימי להתקפה על נמל אלכסנדריה.

במהלך המבצע תקפה ה"תנין" משחתת מצרית אך הטורפדות שנורו החטיאו את המטרה.

לאחר מכן תקפה המשחתת את ה"תנין" בפצצות עומק במשך זמן רב, תקיפה שבמהלכה נגרמו לצוללת נזקים רבים, כולל למערכת הסונאר.

למרות הפגיעות חזרה הצוללת לנקודת הכינוס לאסוף את לוחמי הקומנדו.

צוות ה"תנין" לא ידע כי באותה העת נפלו לוחמי הקומנדו בשבי המצרי.

למפקד ה"תנין" רס"ן אברהם (איבן) דרור, הוענק עיטור העוז לאור פעולותיו בנמל אלכסנדריה.

הבייביס שלי

דני ווילר - מפקדו של יוסי בחדר הטורפדו ב"תנין"

ככה זה. אני חי איתם - עם פרחי וברנע ופרידמן, אלמוג ודבי.

עד ששלחנו אותם לקורס טכנאים, הם היו הבייביס שלי - יחד היינו ביום העצמאות ובצעדה, יחד רצנו בלילה, יחד חתרנו ביום בסירות גומי, יחד בסדרת-ים, יחד רעדנו בפצצות העומק מול נמל אלכסנדריה.

בזמן ההתקפה המפחידה על הצוללת בנמל אלכסנדריה באתי מהעמדה שלי במרכז אל מדור הצ"מטים (צינורות מטילי טורפדו), לחרטום ממנו שלחנו לפני דקות אחדות ארבעה טורפדו שהחטיאו את מטרם.

המשחתת המצרית, היא "המטרה", פנתה לנקום והלמה בנו בפצצות עומק שזעזעו את הצוללת ועשו את השקט למטה בקרקעית-הים לשקט האימתני ביותר שהכרנו אי פעם.

ישבתי עם אלה שהשקיעו את כל מאמצייהם כדי להגיע להישגים יפים ביותר בטיפול אחזקה וטעינה של הנשק הקטלני. תמיד קווינו שהעבודה המפרכת תביא לנו טרף בדמות אניות-אויב. אך עכשיו ישבנו ועיכלנו את העובדה שההתקפה לא הצליחה בצורה קשה, כשברקע אנו שומעים את התקפת אוניות הנצ"ל (נגד צוללות) עלינו, שם בקרקעית הנמל.

נשכבתי על הלוקר, שלפתי ספר-כיס מהחולצה והתחלתי עושה את התנועות של דפדוף וקריאה, דפדוף וקריאה, דפדוף וקריאה.

בעוד שאר החברה המתוחים נרגעים למראה מפקדם המשדר רוגע ושלווה, פרחי נשכב לידי. לאחר דקה ארוכה, בקריצה שובבנית וחיוך רפה, ובאושר מסוים על שהצליח לתפוס אותי בקלקלתי, רכן מעליי ולחש: "יא-דני! אתה לא קורא, יא ממזר! אני רואה אותך, סתם עושה על החברה אבו עלי!"

אחרי שחזרנו, שוב לא נותרו אנשי מחלקת הטורפדו של "תנין" יחדיו. כל אחד פנה לדרכו. אני יצאתי ללימודים, ואת הבייביס שלי שלחו לצוללת גדולה וחדשה - ל"דקר".

ומאז לא ראיתי אותם.

כך עברה עלי המלחמה

שולה פקידת השייטת

פג כלא היה, השפתיים הקפוצות מתרחבות
אט אט, וצחוק של התפרקות תופס את מקום
המתח. השחר מפציע ועמו יום חדש. אולי
היום תסתיים המערכה?

עומדת אני נרגשת בבוקרו הנאה של יום ו' —
ומחכה. גוש שחור, מוכתם בכתמי-חלודה גדר
לים המעידים על פעולת מי-הים, מתקדם לע-
בר הרציף. הנה מזהה אני את הפנים הלבנים,
שלא ראו שמש זה זמן רב. חבל-חרטום נזרק
בזריזות — והצוללת קשורה. פנים חיוורות
מתחת לזקני-פרא מחייכים בלאות. הגו נזקף
— למרות מתח השעות האחרונות. החיילים
שבו מהקרב, על פניהם סימני בגרות של אדם
אשר טבל טבילת-אש; חוויות החקוקות עמוק
בלבם — ובו בלבד. „וכיצד עברה עליך המלחמה,
קרבת שלנו“? קרא מאן דהוא. הנה הגיע
הרגע לו חרדתי משך כל המלחמה — וכי בא-
מת, כיצד יכלה לעבור עלי המלחמה בעורף
השלו? האספר להם עד כמה חרדתי להם?
הן ילעגו לי. דמעות נקשרו בזויות עיני, דמעות
גאוה ושמחה על שובם בריאים ושלמים.

הנה כך עברה עלי המלחמה.

ש. ר.

כשחזר מהמלחמה - אמא

כשחזר ג'וג'ו לאחר מלחמת ששת הימים, עמד על הסף יוסי אחר: קשוח, גברי, מבוגר, ואחר. זה, הילדותי מלפני שבוע, לא היה יותר. נעלם בין קמטי פניו הדקיקים, ברצינותם הקפואה כמעט, ובכאב. כן - כאב שישב עמוק בעיניו וריצד בשפתי-פיו שנרעדו בעווית סמויה מדי פעם. אח"כ נודע בעקיפין שהיה ב"תנין". ממנו אי אפשר היה להיוודע על כך - הוא שתק ולא סיפר כלום על מעשיו בזמן המלחמה.

אלוף שלמה אראל מפקד חיל הים

יוסף ז"ל יקירכם השתתף
במלחמת ששת הימים כאחד
מאנשי צוות "תנין", הצוללת
שחדרה לנמל אויב וחזרה
בשלום לבסיסה.

הוא היה אחד מאנשי הצוות
העליזים והשמחים תמיד, בעל
כישרונות אמנותיים, שלא חסך
מהם באף הזדמנות, רשמית
ובלתי רשמית.

היה אהוב על מפקדיו ופקודיו
כאחד.

סיפור ה"דקר" - סיפורו של ג'וג'ו

הצוללת "דקר" נבנתה במספנות הוד מלכותו בדוונפורט והושקה כאה"מ "טוטם" ב-28 לספטמבר 1943.

בשנות ה-50 עברה הצוללת שיפוץ יסודי ושינוי מבני, וב-1965 נרכשה על ידי ישראל מהצי הבריטי ביחד עם הצוללת לווייתן.

באוגוסט 1967 נשלח צוות מיומן של חיל-הים **ועימו גם ג'וג'ו**, לבסיס ה-Navy בפורטסמות, לצורך אימונים והכנסת הצוללת לשירות פעיל בצה"ל.

הצוללת ביצעה אימוני היבנות במימי סקוטלנד, וקיבלה אישור כשירות, בטיחות והפעלה ממפקד שייטת הצוללות הבריטית.

בתום האימונים שבה ה"דקר" לבסיס הצוללות בפורטסמות, לתיקונים חוזרים ולהצטיידות לקראת יציאתה ארצה.

ב-9 בינואר 1968 יצאה מנמל פורטסמות, בריטניה, בדרכה לישראל, כשעל סיפונה 69 צוללנים בפיקודו של רס"ן יעקב רענן **ועימם גם ג'וג'ו**.

בהתאם למסלול ההפלגה המתוכנן, עגנה ב-15 בינואר בנמל גיברלטר לצרכי תדלוק ואספקה. משם המשיכה מסעה בצלילה בכיוון מזרחה לישראל.

אימונים באנגליה - יומן מסע

(ברקע צהוב - תאריכי מכתבים שנשלחו)

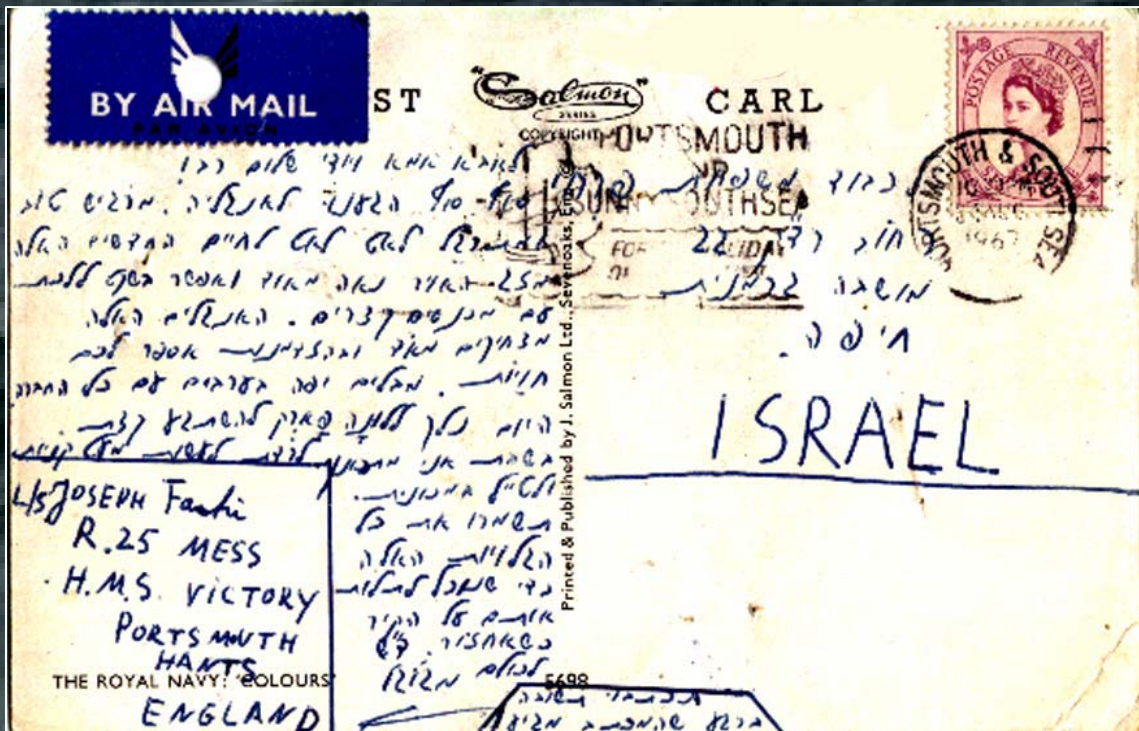
שבת	ו	ה	ד	ג	ב	א	
26	25	24	23 לפורטסמות	22 בדרך ללונדון			אוגוסט 1967
2	1	31	30	29	28	27 פורטסמות	
9	8	7	6 פורטסמות	5	4	3	ספטמבר 1967
16	15	14	13	12 פורטסמות	11	10	
23 פורטסמות	22	21	20	19	18	17	
30 טיול בלונדון	29 מחר ללונדון	28	27	26	25	24	
7	6 פורטסמות	5 ערה'ש תשנ"ח	4	3	2	1	אוקטובר 1967
14	13	12	11 פורטסמות	10	9	8	
21	20	19	18	17	16	15 טיול בלונדון	
28	27	26 סוכות, תפילה	25	24 פורטסמות	23	22	
4	3	2	1 ערב עם לינד	31	30	29	נובמבר 1967
11	10 מסדר פרידה	9 במכה דנסינג	8	7	6 הכנות ליציאה	5	
18	17 נמל הלנסבור	16	15	14 ימולדת 20	13	12 ביום בדרך לצפון	
25	24	23	22 טיול לאדינבור	21 טיול לגלזו	20	19	
2	1	30	29	28	27	26 טיול הלנסבור	
9 חזרה למעגן	8	7	6	5	4 שבוע אימוני ים	3 טיול בגלזו	דצמבר 1967
16	15	14	13	12	11	10	
23 שיבה לפורטסמות	22	21	20	19	18	17	
30	29	28	27	26	25 חופשת המולד	24 במכה עם לינד	
6	5	4	3 מכתב אחרון	2	1	31	ינואר 1968
13	12	11	10 יציאה לארץ	9 טקס לדולפין	8 פורטסמות	7	
20	19	18	17	16 שינור בים התיכון	15 יום בגיברלטר	14	
27	26 00:02 שדר אחרון	25	24 שידור מכרזים	23	22	21	
3	2	1	31	30	29 הגנה צפויה לחיפה	28	
10	9	8	7	6	5	4	פברואר 1968
17	16	15	14	13	12	11	
24	23	22	21	20	19	18	
3	2	1	28	27	26	25	
			6 הדקר מוכרזת אבודה		5	4 תום החיפושים	מרץ

ביום שישי 25 מאי 1999 בשעה 8 בערב הודיעו על מציאת הדקר.
בעומק של 2,900 מטר ובמרחק של כ-500 ק"מ מחופי ישראל נתגלתה הצוללת האבודה דקר

מפריס בדרך ללונדון 22.8.1967

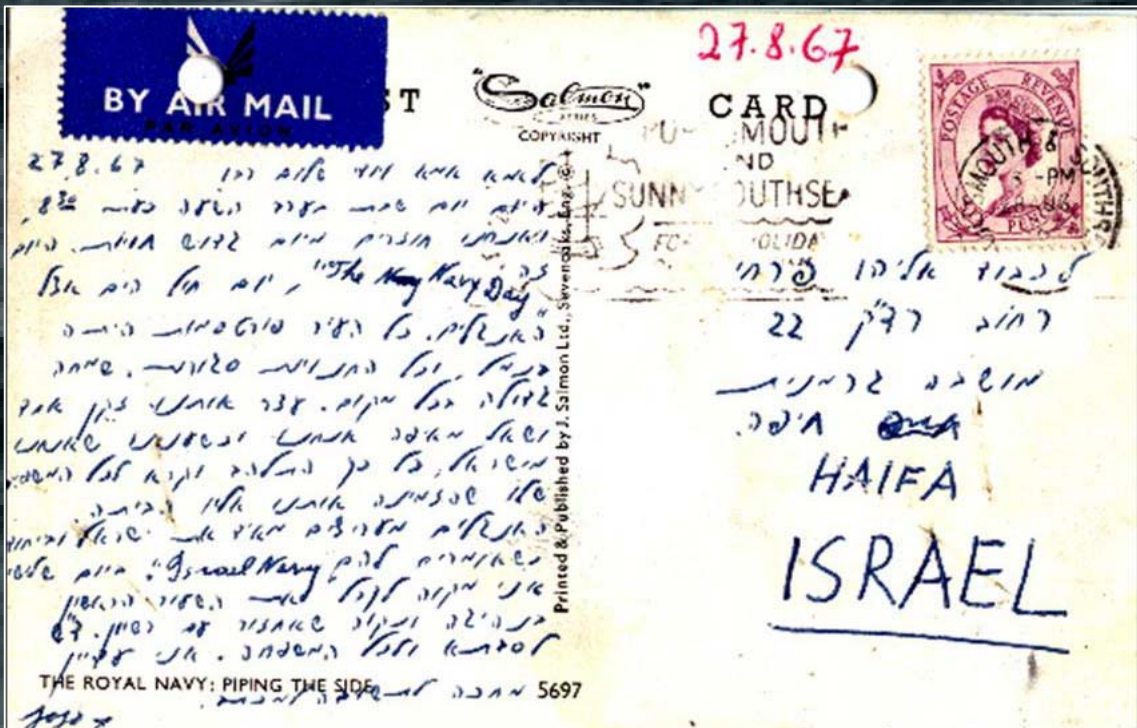
עם ההגעה לפורטסמות

מפורטסמות ב-NAVY DAY 27.08.1967

Portsmouth Navy Day

מפורטסמות 6.09.1967

מפורטסמות 12.09.1967

האחות בולדו ילדה 10 באוגוסט או באוקטובר, 1941, היא
ביום קרבתו > ISRAELI סניפים וזמן 80
אקרה מסנה - נא ISRAELI בארצות באוקר באו הישנים
אלו, נאונים הרמת לחלה. אחרי את הישנים
"ISRAEL NAVY", סיפוח בולדו. ~~היא~~ עם אולם
באגם ששברר היינו ב"MECCA DANCING" מועדון בוקר
הנסיכה ביה במונטסטי, אחרי את מקרהים 3 בועים
בבואה ביה אל, לסי ואגם. היקר את וידי
(החבר 17) נוקדים עם חוג שנים, סגורם בא-
לוקדים את סוגר אל וואלדפריסמן מן את
ואני נהגן סוגר במה וקדמיה. אל אר בו
הר מוסם אקרה אשכנזי מוזיקה אליו אתו.
כדיה, או נאגמא אגורה את נוטים במה
אנאבים שינה יסוד אל אר שם ~~היא~~, אחרי אחרי
נאני, ואפרים קבוצה אל אר שם ביתק אל שוק,
הידו שאנו יסדאלים, קבוצה אליו הם הישנים
והאנשים עם נכה מוצר שוק אל הינו ואל שינה
בו נן משיקים מנינו אגורה.

מפורטסמות 12.09.1967

4
אני ... אשם לאנף את הניצוח הקולר
שלי עם הנגנים והזמרים שקלתי, כי אין אפשרות
לניצוח איתו יחד, מחוסר מקום.
אני מקווה שבאכזה מרגישים מצוין מאוד.
אין יודי מסתגר באוזנים בבמה צ'ק? מה שאומר אגוא,
לפי אמרתי אני מקווה לאהיה אה מרגישים יחד
עם הניצוח. המסוד צריכה לאהיה אה מרגישים
אני מרגיש DALLA לקול נשתי אה צור, כי נראה
מהאכזה האנלי.
צ'קטי ~~לשם~~ אהבה מאודה שכולהי בקור
בין סורסמה אלוק קור, בשתי עומד איד המנהל
לא אהז המבנה. אני מקווה לשלוח לכם עוד משהו
שאלמוד את הניאם שלי. מה שמודר אל המנהל
ואל הנלווי המנהל. בשתי מרגישים יחד,
אנלי פנאים בשבוע. זה רעים אה צור ואני צור אל
הניאם מנהל מוקי. קור אלג מרגישים נלווי
אני נאלהי שתי שבוע, וקבלתי גם את מרגישים
מה 2962. אני נהנה מכם עניין, שלם ואהבה
במהלך המנהל הבא, שלם באהבה
מרגישים

מפורטסמות 23.09.1967

2

המאמר - בלתי.

אמא! בקר - מיני אקנה - אך סודר, ויבין
במשכונ - המאמר את יקוב אקנה - אך אמא וזמ
למאמר סודר יסוד, אצט - ביצא ולא קנה כלום
סוד לבית מולד - יש לי אמר סוד בלתי
מחזורי בסודי מילי, עם בוקי בגילוי, את
מזמא סודי סוד, את מוצג למזמא
גם בלתי סודי, ואם בסוד סודי לי.
גם מוצג סודי עם נאם יתן מוצג סוד
מסירה את המורה סודי בלתי, וברזיל
את מוצג סודי מילי.

אם כל הימני סודי (בלתי ויבין
לויזק ולקני בויסמ - אפילו סודי בגילוי וזמ
את סודי מילי סודי מילי יסוד ~~מילי~~ בלתי
מאמר סודי לי. קנה מילי מילי סודי
בין סודי סודי - הימני סודי לי בגילוי
בלתי סודי אם כל הימני סודי
אמא מילי סודי בלתי מילי סודי

מפורטסמות 23.09.1967

3

ויקרה אלוה אבם גינגו ויהא מסר גינגו
צדיק זא היגי בלו קין וצה (3)
הצדיק. אן טוט אן אה העם היגי
אכן. אחת באני בקופה שהעבודה בה
מונה והעם אלוהי הי מוגל. אלוה זא
עברו טויה גינגוטיה שהיא אה מסר היגי
היטול אן אלוהי זן סיוה בסגינה.
אחא! אן אה צדיק באה, כן שאה גילוי
באם עס אלוה. אה כסף אה מסר פיה, אה
אה מבצבים פיה גינגוטיה וקולו.
קנינו פיה ללוה גינה איה היגי, זאני
ויקרה אקבא אה. אה אה אה אה
אן האלף ארוסרד גינגו ויהא אה אה
צה איה קין (סוף אה זא אה זאני
אקלוה סגינה, כן איהא קסוד וקין).
זא אה גינגוטיה ויהא אה אה אה אה
אה אה אה אה אה אה אה אה אה
גאנטיה

החיים בפורטסמות

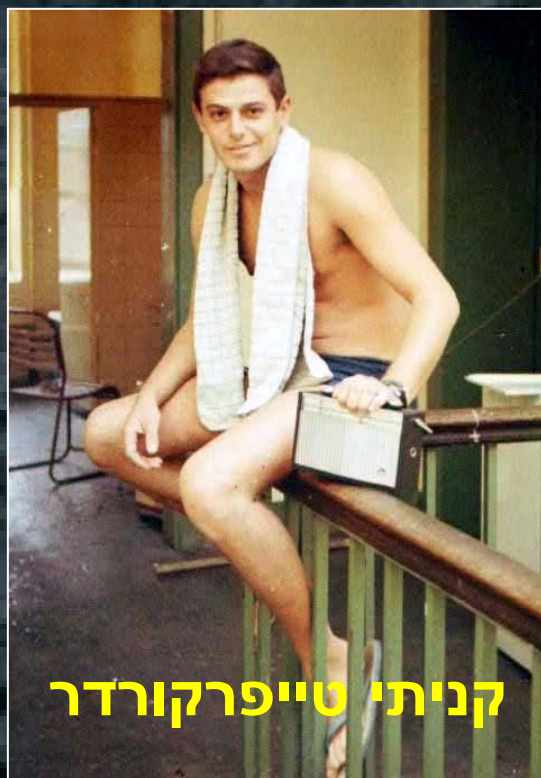
אבל נכשלתו בטסט

לקחתי שיעורי נהיגה

אני שוכב בחדרי

קניתי טייפרקורדר

מפורטסמות ערה"ש תשכ"ח 29.09.1967

1

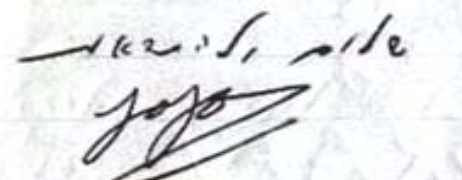
29.9.67.

לכאבא אמא ויקי טלמה (בן)
הצדק היום מהצדקה ושמתי למצוא את הדיכוד
הזנה על הארון, אני בניו נניל כל יום שסי בצהריה
למצוא את הדיכוד מהדיכוד.
היום אחר הצדקה הקנייה בעיר קנייה
לכאבא וצדק בצדק קנייה, כמו שאמא הביאה לי מילון
ולא רצית לכבוש ואבא לבש אורג בסוף, לוידי
קנייה את המסמך המסמך בבניו לבנה.
לכן אמא צדק לא קנייה סוכר כמו לבקש,
כשרת את לא מוצא משהו מהמקום. אני יקרה
שדק שאולו (אנרל) יזיע, מספיק לקנות אורג.
השאל אורג אם אבא - אז לקנה לבקש
את הדיכוד (לכן) לא אבא ולא ויקי יקן את הארץ
(מסמך) סוף סוף לא נצית עתה לו כל
כן הרבה צדקה. אז שמכאן עק מהצדקה
הזיע לכאבא יתק את
אני שמה למשך, שאם צושים שכלולים"

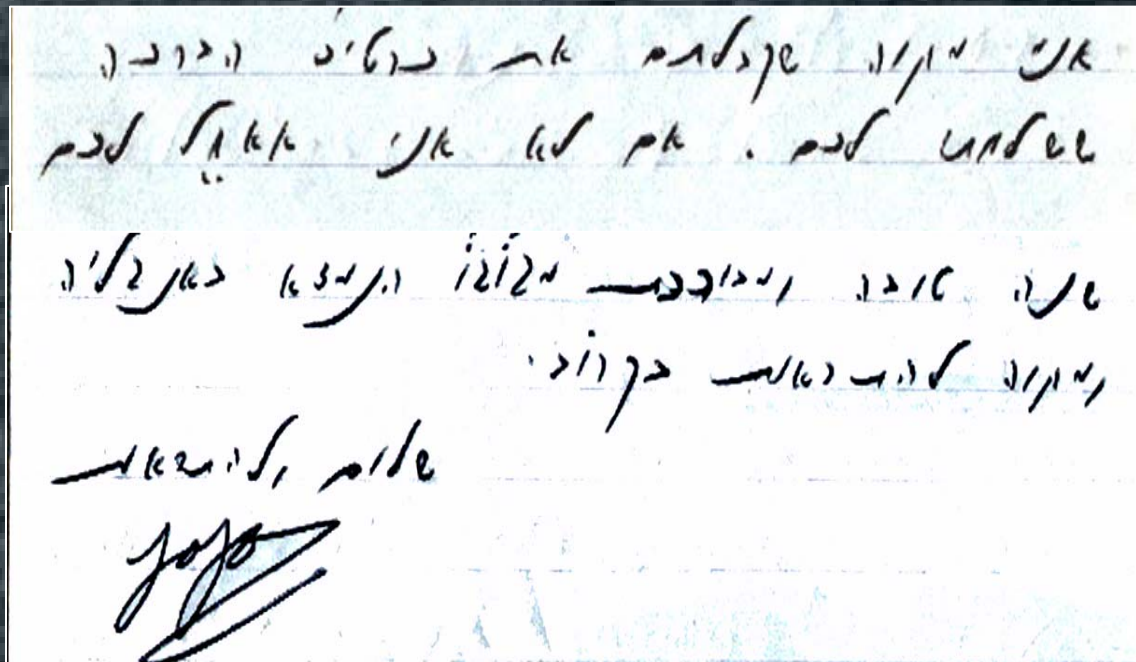
מפורטסמות ערה"ש תשכ"ח 29.09.1967

2

בבית, ומקור איננו הרבה קבועים ימים בשאמזור.
זה יוני סוקי מכלה יפני באמוקיה ובביוז. אני
מקרה שאנו בקיין אעצרה.
מחר שג, מיוולגה אסוז אלונקין, ולקור
בכל היקומה המסורסיה. קרית נאם זבסוני
מספ, ומקור להובילי אומה עם בלונקין.
קבלת 2 מנגמ בנו מנתאלה, וגימג
האמון היא צינסה 2 ממנה, אומה אני
מיוולגה אעצרה. מיוולגה אעצרה אני מיוולגה
מיוולגה אעצרה מיוולגה אעצרה. מיוולגה
אעצרה יפני (בני אעצרה אעצרה!!!)
יש לי ארז הרבה מיוולגה, מיוולגה אעצרה
בשאמזור אעצרה. המכלה אלי מיוולגה
אני מיוולגה אעצרה.
ראש המנהל מיוולגה, ומיוולגה אעצרה
אעצרה, מיוולגה אעצרה אעצרה מיוולגה
אני מיוולגה אעצרה אעצרה מיוולגה
מיוולגה אעצרה. אעצרה אעצרה אעצרה
אעצרה אעצרה ומיוולגה מיוולגה אעצרה
מיוולגה אעצרה אעצרה אעצרה.

שלום, ובהמשך

איחולים לשנה טובה – 35 שנים אחרי

אני מיוון שקבלתי את הברכה היפה
ששלחתי לכם. אם לא אני אאיר אתכם
שנה טובה ויבנה ויבנה מלואו הנצח באתר
מיוון אהבתי בקרובי
שלום ואהבה
[Signature]

מכתביו של ג'וג'ו, שהיו חתומים יחד עם כל הזכרונות
מאז, נסרקו לצורך הכנת המצגת ב- 2003.
החומר חזר מסריקה בדיוק בערב ראש-השנה.
משנבדק החומר, כמה שעות טרם כניסת החג,
המכתב הראשון שעלה באופן אקראי היה המכתב
הנ"ל, ובו הברכה לראש השנה מ- 1968.

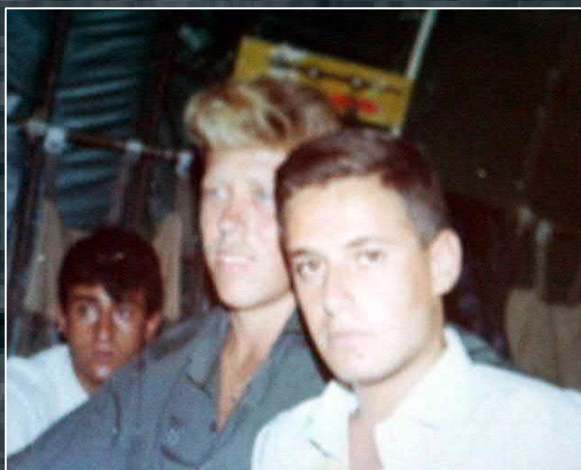
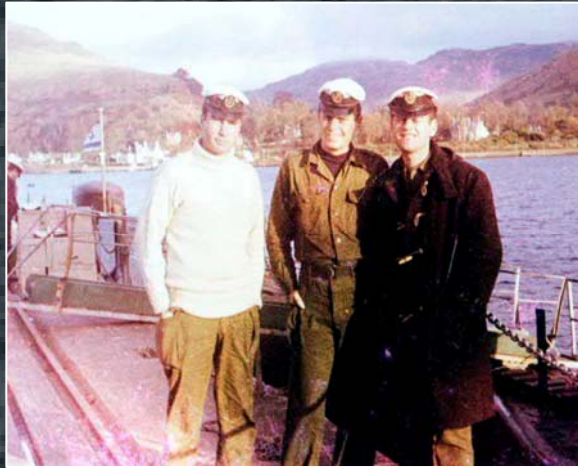
מפורטסמות 06.10.1967

6.10.67

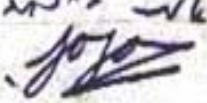
למטה אמת מיידי הקדים אלוה רבו
היום יום שש' בסוף 5 באוקטובר, ואני מוצא כרטיז מפורטסמות
ובכרטיז זה אמצא את הניגוד המיוז המיוז כל
יום שש' קבלה אמת. יום זה הניגוד כל אמת,
ושמא אקווא את כל המצאה סביו בן
אני משך אנטיגני 50 גר'אלי, וקבלה אמת
מסוי יום זאווה מסוי.

אמת שבוש ניצל זה כל המצאה באור יין וזמני
היום זה נכונתליה יבאנו אמת ביקר בודג
הוראטור אמת יין וזמני. גסימא - הוצה 10 קמ'ט
רסא) underground - ויכנג - המטה המיוזסמי
כל אמת יין, ואלו יקום סרבונו, והוצה גסע
הודג - ויקום הוראטור בן בקרני. ה'ה
"באקור'הים כל'ס" אמתן הנאכה. סא חצינו
בהאקור'הים - (סא סאורי הנאכה) במובן
סצאמנו. א - זה ואצ' הודג ממתן
מט - רסא) אמיוזיאון מאים סאדסו

עם החברים

מפורטסמות 11.10.1967

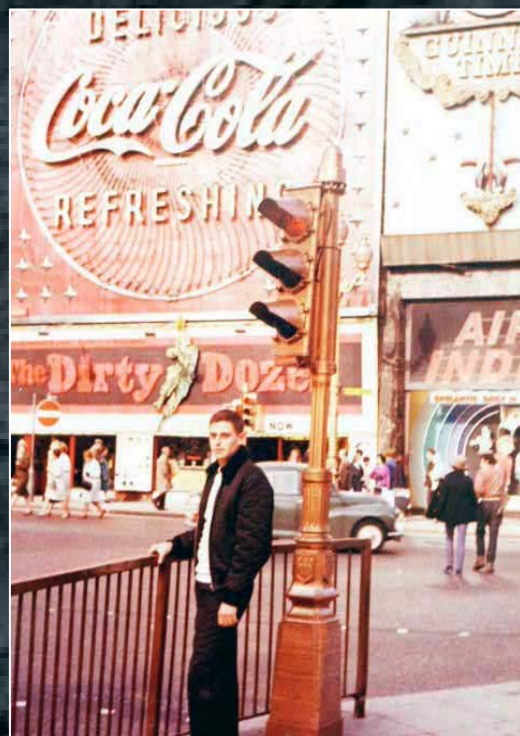
אויס(סר) עם קצין ALICE, גנעם היי וויז
טיי, וואס קיי הייט - טיים האמיר: " היי
זעט לא עונוים או
5. געוירג מיט - זאמערע צולאיה אל געויר
היימיקה, אל אהז הלטיים .
היימירג היילי אולט טאן קיי בייקר לטן
אני מויר וימקט לאמוז בייך בעצירט -
טן לא געוירג טייזט אדזעט -
גצוירג טעו זע אני יוכא לווירט היימירג -
טעליע לארץ. טיימי אר כל היימירג בעטעפוי
ובאיון טלי, וואס געליקט אל האלפין ווי
העטוי ברעז א געוירג, אני היי אסיים
והעויר לעגוירג. עציין לא (בלוי אר היימירג
טעטן לעצט טאמ טולמיק געאצט הייקט,
מוף היימירג וויליט טאמ טארבימ טעטוי.
אמ לא היימירג, עס אמ כוירג אקטל יומ היימירג
לעצט אמ יווי לטמ טאן טיימיק.
אני אומי לטמ טאמ וליימירג טיימירג היימירג

תמונות מטיול ללונדון

על אחד הגשרים

מול מכה דנסינג

מתקשר לטונט אליס

בכיכר פיקדילי

מפורטסמות 15.10.1967

15.10.67

למא איה וזדי בקנים סלום רבו
כיום יום רמקן גמדי, הילכו היא 9 בלוב, וסג 8-ה
מכנה מיקוד נוסף בלוק קין. אמיל בוקינו ונו של
כוכב היום, ולכן סלמי מביקן לקובב ALICE, ואמיל
אם סלמי לקר היום אורג.

כמא מנוסח-ה 8 בקרן והלטה לקובב סלמי
מסוק בשם בן גבנרים. קוקו וקן קוד, חפני גבי-
יחז עם הקובב, שקלוי אלה בגבנרים ימירי.
אנלו. ארמ- צהרים שהכירם ל אה האוכל
גבי-: ב'מ'ה, מ'נול-ה, ריבולא, וזוד וזוד.
אם הסקנו. לסימ אה האומה והלמון כלכל
אם נקו הים סגור של נ'ב', או האמה של
ק'י'ס, סבוקי-אוי. אלו של גו'י' ולכן כלכלה א
מ'ה לסימ אקס-ה. אמר מ'נן כלכלה. לקובב
פונל'ונה במר'סטר וצבות אמה. היא מ'י'ז
בקשו סמא לראת א'ו, אן והסבות לכו
סלן באסווי- (צ'ו ס'מן של ס'ו ס'זו- ס'ס'ה)

מפורטסמות 15.10.1967

ע

היה ברצוני להודיע לך ואמיתו כי אכנס
לך מחר, והיא מאז שמה.

מאחר ואת האת, קוקו וזוכה AUCE,
לברי את איליאן גבירי. איליאן גבירי
היה מיושב בסדרה עם בלבה וגרה DAVID
הנא. והוא עם הולל את שמו: זכריה
מיושבים בל מוקם, גבירי אל הוללה בקו
א 130.

לאחר מכן בסדרה 6 בעוד, קוקו ואת
בסדרה למחר הודיע, עם נכדו. ואלה
לכמה המוללה אטורסמו. בנגד נכדו
לא סגור ולא יתר ל First class wagon,
אני סינטיס ~~היה~~ היה כואט לול. המיקו
הסגור כי אתי צורך אהלים קוקו, ומתי נכדו
אך פון נשאן של, ושל ותיים הסגור
אם אתי מין את כותב. היה ושל
בפר אתי והוא אתי בקוקו.
אחרי זה נשדו היה ^{בב} ~~היה~~ נכדו

מפורטסמות 15.10.1967

של מוסטמט, גא - הארומג בנר אבא י.
גמ 386.

קבלת א - 2 היתבגים אבם, ואל
מקוב סויי מניס יוגי אוב ביד, שימגי ארבו
א - הניר - שנג אודי אילן (יפה מצדו שגא
עק בה אבוק).

אני שגא סמוס - עם הניסל בגר גמרי,
מקוב אבטא גי - אקס ויפה בשאפזו.
אני אה (ניג הלפ, גי אני אה מונא בגב
באום. אני מין א - נג ייק איה די סוב,
ואן צוקר שנגי געגרי, אה יגה קא
אן למוד גצוסגו.

בנסת ינה אטל 2 מנגימ בסוד,
ואני יגל אקט מנג אודי אפוד.
אני מנר אמנה בג אוד 2 מינר:
הרמור: גמור שזלמי גמרי שגיא אונר
אמר לי -

מינר טני גל אמרון, אה אברק נרמ
פוסטיב - עם קמרימ בא מלי אמר לי.
אני אבט 2 דבר: א. לנג
אני מסר הניר - גמרימ שגיא אילימ
ואיפה קמ. גי אני מונר אהיה באום סנק
מגימ. נכן אה אטמ גמנה גמא אונר
אני גמ הניר יג אבאום. ג. גמ למוד
אילן יפה!!!

אני אסי - נון, בסוכ מני גמאני
אני מכל היום, ומקוב שגאאוי א - קמ
הניר - עם אמנה גמא אודי וקמרימ

[Signature]

מפורטסמות 18.10.1967

18.10.67.

Chère Tante!

I've arrived to England before one month and a half, and only last week I had the opportunity to visit London the whole day.

I was sent by the Israeli Defence Force to England in order ~~to~~ to learn and study things about my profession in the army. We intend to stay here for ~~me~~ about three months more, then we are sailing back to Israel.

During the day we are working hard, and sometimes even in the nights. In our leisure time we make trips in ~~to~~ the area of Portsmouth which we like very much.

Maybe I'll be able to come again to London, and I hope to see you there. If it will be alright I'll phone Tante Alice and tell her.

Meanwhile I wish you and my dear uncle a happy new year - SHANA TOVA.

Sincerely yours
Yoram

מפורטסמות 26.10.1967

26.10.67.

Dear Aunt & Uncle!

I was happy to receive your letter from the 22.10.67, and to-day I'm writing you back.

I thank you for the mandat postal you sent me, but believe me I've enough money, and you must not worry, it's alright.

To-day it is the feast of "Soucott" and we I went all of us to the Temple of the Jewish Congregation in Portsmouth. Tomorrow it's Friday and we intend to do some shopping.

We ~~were shocked~~ the Israel Navy's sailors were shocked, hearing the loss of one of our destroyer "Eilat". We ~~had~~ made to-day a pray in the Temple for our lost friends. Now we are waiting anxiously for the moment when ~~we'll~~ we'll return back to Israel.

May-be I'll get a holiday in ten days, and I hope to see you and my Uncle. I'll send you a letter to tell I can to tell when I'll get the holiday.

Dear Aunt and Uncle I'll finish now, hoping to receive a quick reply.

Sincerely yours
Yoss

פורטסמות טקס היציאה לאימונים בסקוטלנד

מהלנסבורג סקוטלנד 17.11.1967

למאמ אט ויזי אלמ נני
היום יום שני וסעו היא פיס צדי, למאמ
צ'רנים של צדי ניל סקוטלנד, ימי סם בצפון בקריי
שמה העד לקבל אר הינני אלמ יום
דמאס. הוא הפיל נרבה גדול - אלמ אלמ
של אוב לויס חסון, אני יקוב סממלני יום
הינני ורנני. אני אישך לנימס לינני
ואני אר הינני - סממלני:

4 ינניס לא קניני כי אני מוצא סמ
וי בוקר נני. אולי נני נני ינני ונני
לקני - נניס וניני סני אר הינני בוקר
נני סממלני לינני. לניני. לניני - נני
נני לי מוצא - נני הינני, נני סממלני
נני מן גניני.

אני אישך אר נני אר קנינני, וניני
ניני מני לניני בייניני, גניני נני
היא כניני לי סממלני נני נני וניני
נני, לניני קניני מני הינני
אני הינני - סממלני לינני. אני
אני מני אישך מני סממלני לינני
נני הינני נני, נני נני - נני
ניני.

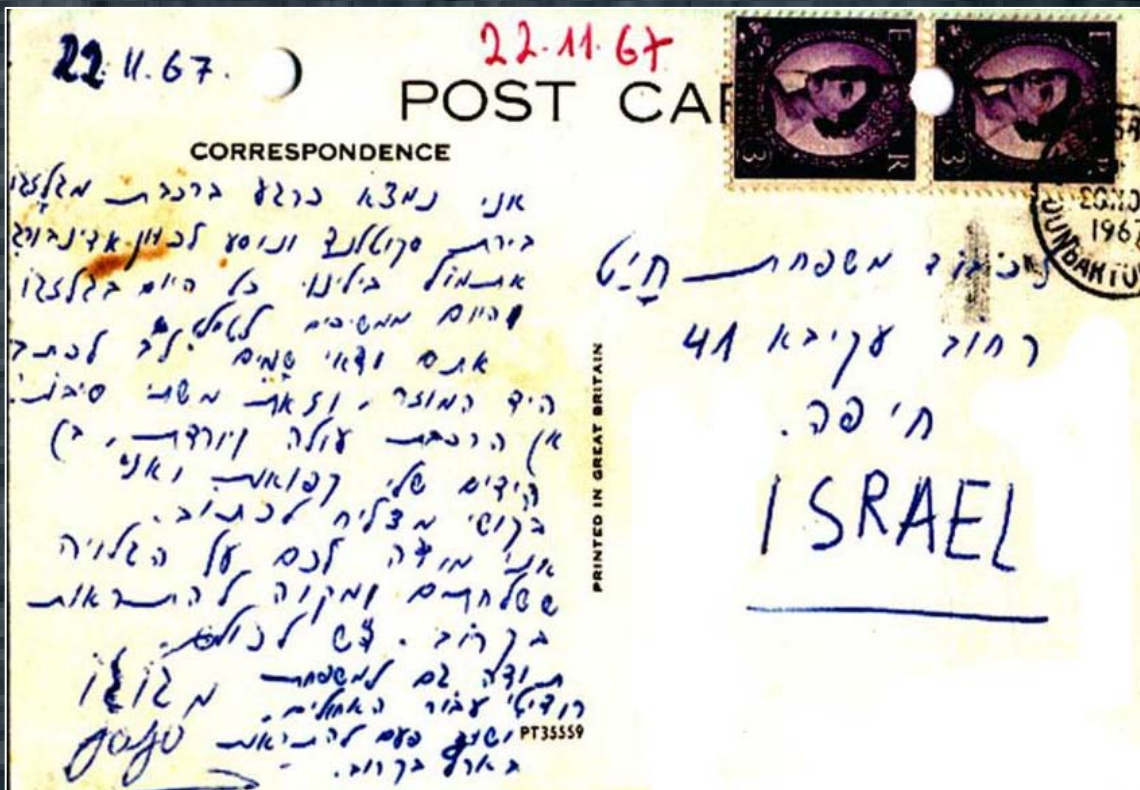
בניני הניני סממלני נני נני
נני מני מני נניני מני מני
נני הינני לי וניני מני, וניני
ניניני - נניני הינני נניני דני.

הניני - נניני מני לניני מניני יום
נניני, הינני מני. הינני מני מניני
ניניני, נניני מניני מניני. אני
מני מניני מניני מניני וניני וניני
מני מניני מניני מניני. מניני מניני מניני

מני מניני מניני מניני. מניני מניני מניני
מניני מניני מניני מניני. מניני מניני מניני
מניני מניני מניני מניני. מניני מניני מניני

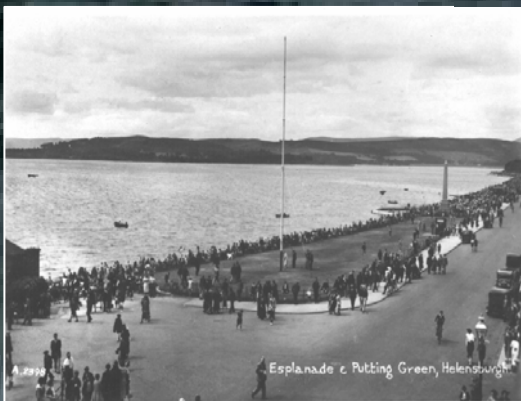
טיול לגלזגו ואדינבורו

22.11.1967

מהאימונים בים הצפוני 03.12.1967

כר טרניץ אמולטגה בתורה, אני משיג
לרוב או עוז מספר דברים וכן הם אה
היא ריה בשביל אבא. אמן בעיני של כסף
יכול, שוט כרע און זמן אכר.
היום גיור גמור. לאלטו סוף משה
מאונזן שהיה יפה מאד. חזיתי ב אהוי
הצברים, ולא הסקתי לרפא לכולם, אבתי
בבדי עמדה ועבתי. עדי עשיו.
כר אצה אני מרטי מצוין, חרטי
מימתי אין. אנו שנים זמ ייה על
המצב בארץ, ומקבלים רכוש עמנים בישראל.
אזי גדרה, מור מכה לני. שבו קשה
ואני רוצה ליון מספר שנה. לכן אני
אסים עשיו, גורוב להורבאה יקרוזי.
אלבתי

מהלנסבורג סקוטלנד 09.12.1967

9.12.67

1

9.12.67.

אבא של יודי היקר!

בזמן היום בצהרים אבא סגור מנוח אל אמונים
ביום הקדוש, נשימת אבא אצוה 4 נכדים
אמיני אי. אן הואשונים היו נכדים
שידעל אימוב נקך 22, האסי מנהי -טאלי
הינאליה, ובידיי מנהי מלינד סעקל סביטולטי
האסי כח - היא 7 גודד, היום יום שבת
וביני זרע ב PRESS, ובוודי אבאלי
מתי מנהגים.

אמנוי מבורנים אבאלי אפירלטי
אבא הולד, ובלח - אב מסי ימים. אן
מאי מיקוב סגור בנך ואבוי שבו גבו
מבוי אל יודי היקר.

ובוי; סקוללי היא קרב, האסרלוי
אל האם מנה אבס. אן לא קוד אב
הרעם סזם מן סבולטי אמאלי: האלי
אלו הוי. אי ימים ירללי, הא מני קסאוי
/ אב אבוי מנהי אל סזה ואסי אל הנסו
(זסי הנקוד אל הוללי). סיק אבזי צליה
מנוי - גודד - ביקטוללי, מני יקר

מהאימונים בסקוטלנד

המנון הצוללת "דקר"

מילים ולחן: סרן רן שמעון ז"ל קצין-מכונות ב"דקר"

ביצוע: צוות הצוללת, כפי שהוקלט ב- 1968
ע"י כתב קול ישראל ערן שורר ז"ל

מים, שמים, גלים וענן,
"דקר" בעומק בכוח איתן.
בקונטרול-רום מחנק
וחושך תהום,
ומים זורמים
בפליטה של "או שמאל".

"יש לך פנס?" שאל הקברניט,
"אוי לי, כי אין לי" אמר המשיט.
וכתבתי לך שיר על שינור ופנס,
ודגל רוצה את זה כפרס...
ויהיה לכולכם לדוגמא השיעור –
כי פנס זה פק"ל בליל של שינור.

חזרה לפורטסמות 24.12.1967

24.12.67

24.12.67

למזל אהא מניי טאום רבו
אמאל האלן האל סל אנטאסטאג, אמאל
אויס יאגל סל טויב אמאל גאיי סקולאל?
הקרה. האלן יאנק ג' ע' בעה, קאלן יאג
מלויים גאיי האלן, הויסלן יאג
מקרה זבל אמאל זבל אה, קלני גאקלעג
סלן. גאנק טאום רבו. MECCA, אהלכו
גיטיי האויים. MECCA זכרה יא
סעק, סמויט זבל אה גאיי גאיי האלן
אל'ה. האלן זרי נהייר, יאג ג' ע' אהלכו
גאנק אהר אהיים, הויס זכרה אמאל.
גאוקל אהייר, Christmas, גאנק זכרה
אהר גאנק זכרה גאיי האלן. זבל
יאג אה יאג אהלכו כהאז.
מסעק, זבל זכרה גאיי גאיי האלן
יאג זבל זכרה גאיי האלן, (הואל סויס סגל)
גאיי גאיי האלן, הויס אמאל קר אמאל,
יאג אה גאיי האלן, יאג האלן יאג
האט גאיי האלן, אהלכו אמאל
יאג זבל. גאיי האלן זכרה זכרה זבל.

חזרה לפורטמות 24.12.1967

מכתב אהב
 ביום שבת - ינואר - בליל זכרון הקדוש
 מן דת זכרון - וסדר אלוהים בליל הקדוש.
 היום יחד אהבתי, ויש לי מכתב קודם
 על אישיותי וקרובי.
 גם הקניי - האמונה - שחוק בשבוע
 הבא, ואני מאמין. מכתבך את ידי וחסד
 החרוטה - במוסדות. אתו יתקדמו יחד
 ויש לי מכתב הידיעה אליו, או אהבים
 ביום בקווצו וזה.
 גם אהבתי את מכתבך המורה
 מהיום שבת שזוהי בתקופתך.
 מורה: כל היום ביום ערב, את
 עזרתי על השם ויש לי מכתב קודם.
 מורה: חרטה הכוללת מכלל -
 היום, נשקפה שגם היום היום
 החדשה ימלאם עולם.
 מורה: במידה של השם (את עזרתי
 בעד ימין), נשקפה (שירי הנקודה -
 את אהבתי פה, אהבתי, אהבתי
 בקודם
 ל. ב. שירי את אהבתי -

לאחי הצעיר יהודה - ההבטחה שלא קוימה

"במכתביו כתב א'א'ו הפיתה לאחיו הצעיר יהודה, כי הוא
מבטיח לפנה ארצה לקראת חגיגת הכר-מלווה fe.
אולם א'א'ו, fe כמנהגו תמיד, לא צמד הפעם בהבטחתו"
אנא

12.9.1967

איך יודי מסתדר בלימודים בכיתה ז' מה שלומך אבא ואת אמא? אני מקווה
שאתם לא מתעייפים יתר על המידה תמסור דרישת שלום לסבתא ותגידו לה
שתכין DALLA גדול כשאני אחזור, כי נמאס לי מהאוכל האנגלי.

29.9.1967

זה יופי שיודי מצליח יפה בלימודים ובציון, אני מקווה שאינו זקוק לעזרה.
אני שמח שיודי מרגיש טוב ונקווה שבמכתב הבא תודיעו שאין לו כבר גבס.

1.11.1967

יודי כותב יפה מאוד מכתבים והשפה יפה וברורה. אני מקווה להיות בבר
מצווה של יודי אם הכול יהיה כשורה.

6.11.1967

אני מקווה שכולכם מרגישים טוב יותר ושמח שליודי הורידו כבר את הגבס,
אני מקווה לחזור הביתה בקרוב ולהיות ביחד ולשבת ולספר סיפורי אלף
לילה ולילה.

9.12.1967

אני שמח לשמוע שהאזנתם לתכנית ברדיו אח"י "דקר" ושמעתם את כל מה
שאמרו. יודי! ברנע זה בדיוק למי שהתכוונתי. יש לך זיכרון נפלא. יפה
שגמרת עם המבחנים, ומזל טוב על ההישגים היפים בלימודים,

אני רואה שאתה עושה מהחדר שלנו ארמון של ממש, כמה שיותר תקשט
ככה יהיה יותר יפה. אני עוד מעט חוזר ויהיה לי המון לספר לך.

איך אתה מתקדם בלימודים עם הרבי שלך? האם אתה יודע כבר קטעים
מהתורה בע"פ? איך אתה מזייף בשירים?

המכתב שקיבלתי שרובו כתוב ע"י יודי מעניין מאוד, ואני שוב מציין שיודי
כותב עברית נאה וצחה. יודי, כל הכבוד על הציונים שאתה משיג בלימודים,
נקווה שתמשיך להצטיין בכל.

אני מקווה שיודי מרגיש יותר טוב ביד. אני שמח שהמרפסת עם התריסול
כבר גמורים ומקווה למצוא בית חדש ויפה כשאחזור.

מכתבים מג'וג'ו לבית דודתו דניאלה

לדניאלה 18.9.1967

Dear Dany!

To-day at 11 o'clock in the morning I found your letter, and was very happy to hear about you.

I am in England about three weeks, and unfortunately I was not yet in London. This because we have a lot of work to do. During the day we are working, and only in the evenings we can enjoy our time. We use to go to Dancing-Clubs, there we stay till two or three o'clock in the morning. We are making trips in Portsmouth, which is a beautiful town.

Last week I had bought a transistor, and I intend to buy also a tape-recorder. Everyone here bought a tape, so our room is very noisy, everything is shouting

and the English are got angry.

I don't think ~~we~~ that we will have a holiday in christmess, and ~~may~~ may-be we will leave ~~from~~ Portsmouth.

I'm happy to hear that your friends liked "la ceinture de la gadnah", but do not sell it, keep it for you.

My May-be in some weeks I'll be able to send ^{you} some pictures, which ~~was~~ were taken in England, but I must finish first the filme.

Dany! I must leave you now, "pass salutations à tes parents et à ta saeur Julia"

Hopping to hear you quickly
Sincerely yours,
Joye

לדניאלה 29.9.1967

Dear Dany!

I was glad to receive yesterday your letter, and to-day, I am answering you.

Thank you indeed for the 2 pictures you sent me, they ~~were~~ are very good. I am sending you a picture of mine taken at the submarine "Dakar".

I think it's wonderful to have the opportunity to visit Paris. I hope you will ~~have~~ have a good time there. Tomorrow I intend to go with my friends to London and to visit all the beautiful places there. I've got a coloured film in my camera, and I hope to make all the pictures in London.

I got a letter from my parents telling me, they are making remont in the house, so when I will come back I will find many new things.

Dany! It's now 12 o'clock and I must go back to work. I wish you and your family a happy new year, and the best greeting.

Sincerely yours
Jojo

לדניאלה 12.10.1967

Dear Dany!

I hope you feel good now, after what happened to you last week, and that now you are alright.

I got your letter yesterday, and only to-day, I am able to answer you, and this is because we have a lot of work to do.

You asked me why in the photo that I sent you I was dressed differently from that photo which was taken in Israel by you. Well the first photo (which you sent me) was in summer now it is winter, and we wear the uniform of winter. You said in your last letter that you have a lot of money, so don't spend it, by buying clothes, and enjoy your time by making trips all along Italy. This is the way how I would have done, in your place.

To-morrow it is "Yom Kippur", and I am in duty. In Sunday I intend to go to London for the second time. Oh! I too forgot to tell that last week I was for the first time in London. My friends and me visited almost all the beautiful ^{places} in London. Piccadilly Square, Buckingham Palace, Trafalgar Square and many other place. In the evening we went to an Italian Restaurant, and we ate "Houmos" "Phalafel" ^{to go} which I hope you still like.

Then we went to "Mecca Dancing" where we spent all time till 1³⁰ after midnight. We arrived back to Portsmouth early in the morning.

Well, I must finish now, in my next letter I hope to be able to tell you what I have done in London in next Sunday.

Sincerely yours
פופו

לדניאלה 1.11.1967

Dear Dany!

Today is Wednesday and we are approaching the date when we leave Portsmouth, and going to the cold North.

We have now a lot of work to do, and we use to work every day till very late in the night.

We begin to prepare our bagages, and we are happy to do it, because we had enough of England, and in the same time we want to return back to Israel because of the bad situation.

My new transistor is making troubles, and I intend to go to the shop and change it. I didn't buy yet a Tape-recorder, and maybe

I will buy it in Israel.

It is now eight o'clock and I am now going with my friends to "Mecca Dancing Club". To-morrow I hope to get a holiday of two days to rest.

Well I'll finish now, next letter maybe my address will change so when you get my next letter check for the address.

Sincerely yours
Jojo

לדניאלה 12.11.1967

Dear Dany!

I was get your letter from the 8.11.67 while we were in sea, in our way to Scotland. Now I'm sitting in the Sargent's Mess wearing many clothes, because it's very cold. We hope to get quickly use to this kind of weather.

Our departure from Portsmouth last Friday was very touching. The whole Jewish Congregation was in the harbour to salute us, while we began to move.

We hope to be back in Portsmouth in Christmas, and then to sail to Israel which we missed very much.

Maybe next year we will sail to France, in the submarine, but it is not sure.

Well, Dany! I'm going on duty in a few minutes, hoping to hear from you soon.

Sincerely yours
Jojo

לדניאלה 9.12.1967

9.12.67.

Dear Danny!

To-day it's Saturday, and we are back after being two weeks in the sea. I got your letter to-day, and was pleased to hear you succeed in your studies. I hope you'll continue to be a good pupil, and as a prize you'll get another trip to Israel, then we'll be able to meet again. I assure you that this time you'll be more satisfied from the first time.

The weather here is very cold, nothing to compare to that of Israel. Yesterday I was on duty on the bridge (of the submarine), and when I finished it, I was almost frozen.

I suppose I told you, we'll be back in Portsmouth at Christmas.

We'll spend these two weeks, and from there we hope to sail back to our country.

I think I'll have to close now, good-bye for now,

have,

Jojo

לדניאלה 24.12.1967

Dear Dany!

We arrived at Portsmouth yesterday evening, after being a long in "cold Scotland". We had a hard time, and now all it's over, and we are happy to return back soon to Israel.

Before we came to Portsmouth, it was snowing all the time, now when ~~we~~ we are back, the weather is alright, and the sun is shining.

The town is full of lights of all kinds. The shops look very beautiful, and all this for Christmas. Next week we'll do our last shopping, and make ourselves ready for the departure.

I think this ~~letter~~ you'll get this, while we'll be in our way back to Israel, but maybe we'll be still here.

I wish a nice holiday in St. Maix, and a happy new year, for you and your family.

Sincerely yours
J.P.

P.S.

זיכרונות מאנגליה

/יהודה הנדלסמן אורן

עשינו גם קצת חיים בימים ההם, טרם נסיעתם של חיים בר-זאב, ברנע יוסף, שלמה ורדי, יוחאי ישעיהו, יוסף נצר, בצלאל עוזרי, יוסי פרחי, יוסף דבי, ויוסף שלו, - זכרם לברכה!!!

יצאנו ללוד לטיסה ההיא לאנגליה. התיישבנו במטוס המסורבל ההוא שנקרא "סטרטקרזר". טיסה של 11 שעות לערך ונחתנו בלונדון.

שם חיכה לנו אוטובוס חשוך, ובנסיעה לילית שאני זוכר היטב נסענו ונסענו לכיוון פורטסמות.

כבר לילה, ובכל זאת נפגשנו שם עם הותיקים ששהו זמן רב, ורצו שם סיפורים אל תוך הלילה.

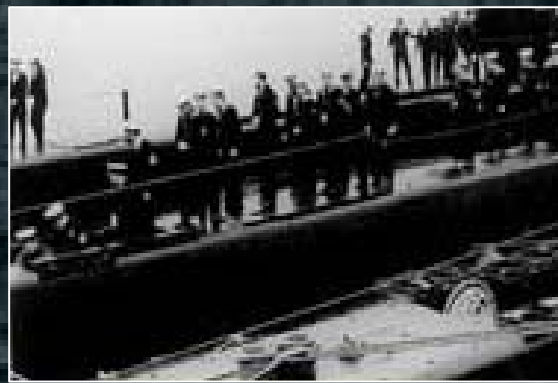
הייתי עם פרחי בחדר הגדול כל אותם ימים. בבוקר עמדנו בתור למקלחות...המזון העשיר...העוגות...היה נהדר!

אח"כ נגשנו למגדל עם תאי-הלחץ בדופנותיו, המים החמימים, אנשי המקצוע הבריטים שליוו אותנו במעמקיו של בור מגדל המים הענק הזה, ואחר כך הפלופ המפורסם, ואנחנו למעלה מביטים דרך זכוכיות אל הבאים ממעמקים אל על.

היינו מבלים שם בערב במקום שנקרא "מכה דנסינג" - מועדון ריקודים עם במה מסתובבת ולהקות מתחלפות. הלהיט היה אז "העולם שהכרנו" של פרנק סינטרה.

מסדר היציאה לארץ תמונות אחרונות של ה"דקר"

ב-9 לינואר 1968 סיימה ה"דקר" משימותיה בבריטניה ועמדה להפליג
ארצה. לאחר טקס קצר ביום חורפי ומושלג ניתקה "דקר" מרציף הדלק
בבסיס הצוללות בפורטסמות ויצאה למסעה הגורלי לישראל.

סמל יוסף פרחי

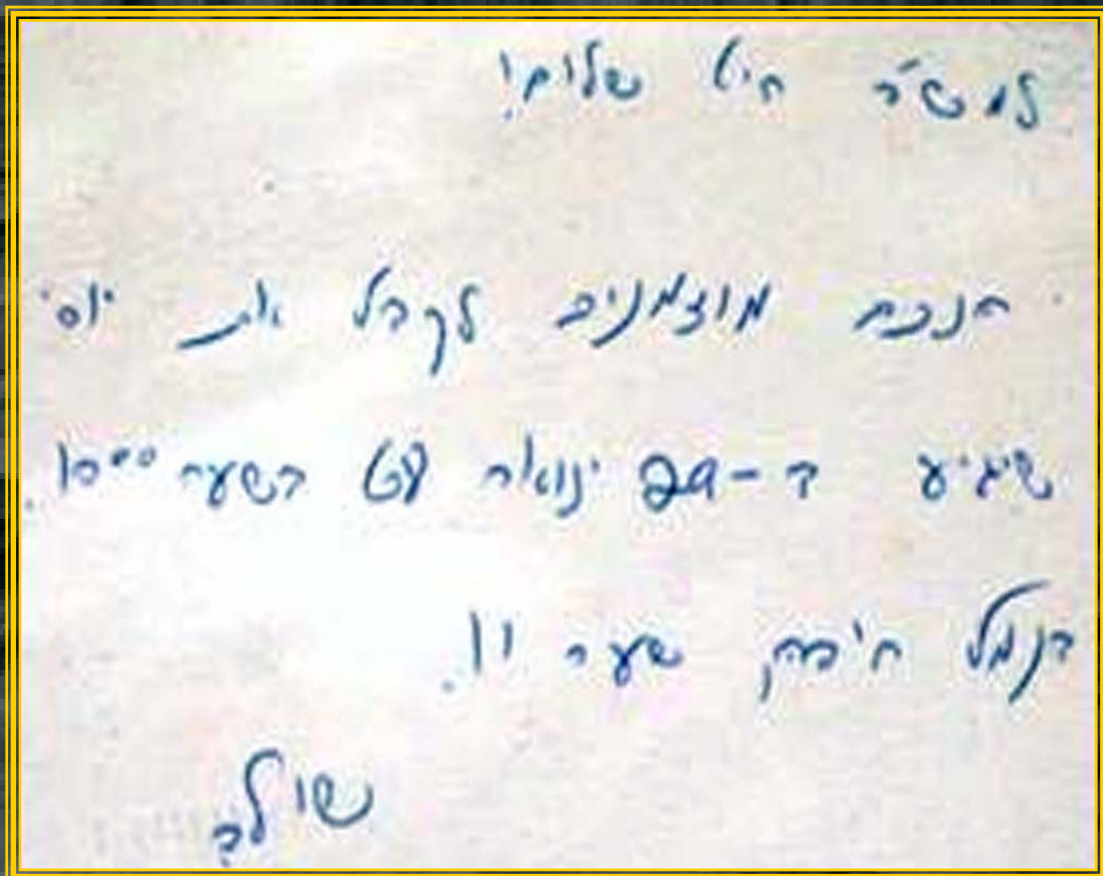

הכנות לקבלת-הפנים שלא התקיימה

לפי התכנון עמדה הצוללת "דקר" להיכנס לנמל
חיפה ב-2 לפברואר 1968.

כיוון שקצב התקדמותה היה מהיר מהמצופה,
ביקש רענן להקדים כניסתו לחיפה. הבקשה
אושרה ותאריך הגעתה הוקדם ל-29 לינואר.

לאחר מכן ביקש רענן להקדים ביום נוסף את
הגעתו. בקשתו זו נדחתה כיוון שלטקס קבלת
ה"דקר" נשלחו כבר הזמנות.

השידור האחרון - 25.1.1968

במשך תשעה ימים המשיכה ה"דקר" את מסעה מזרחה ללא תקלות.
בבוקר ה-24 לינואר 1968 בשעה 10:06 חלפה עפ"נ האי כרתים ושידרה לחיפה מברק מיקום אחרון בנ"צ 34.16 צפון 26.26 מזרח.
במהלך 18 השעות הבאות שידרה עוד 3 מברקי ביקורת, שלא כללו נ"צ.
2 דקות לאחר חצות ה-25 לינואר התקבל בחיפה שידור אחרון מה"דקר".
המברק הבא היה אמור להתקבל ב- 06:00 בבוקר, אך מאומה לא התקבל.
ההאזנה ל"דקר" תוגברה, אך עדיין לא הוכרז מצב חירום כיוון שלצוללות של אותה תקופה היו קשיי שידור וקליטה בייחוד במזג אוויר סוער כמו זה ששרר בים התיכון בחורף 68.
במהלך אותו היום שודרו קריאות חוזרות ונשנות אל ה"דקר" גם בתדר אזרחי פתוח.
דממה שררה מצידה של ה"דקר".

קופה לא נשמע עוד

ה"דקר" מוכרזת כאבודה

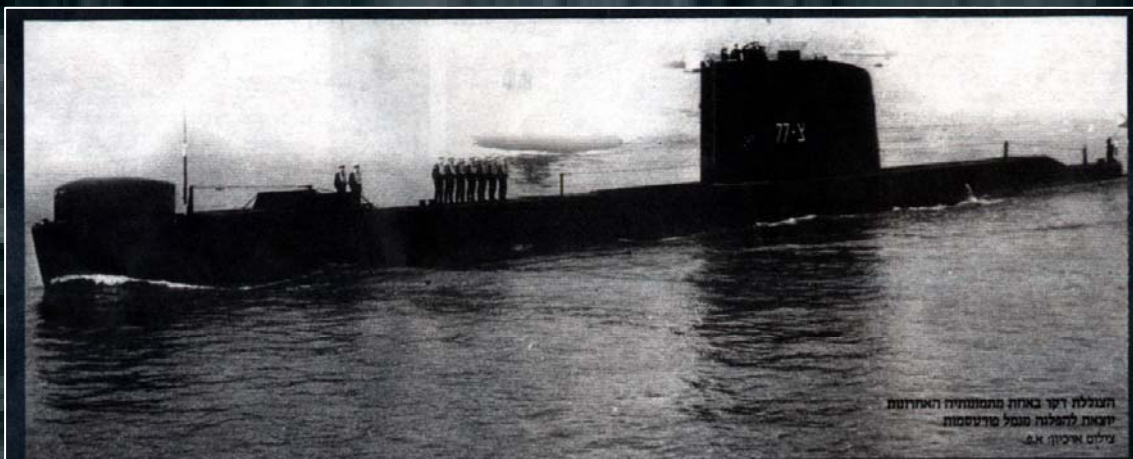
כששקעה השמש על יום ה-4 לפברואר נקראו כל ספינות חיל הים ומטוסי חיל האוויר לשוב לבסיסיהם.

מבצע החיפוש אחר אח"י "דקר" הסתיים.

ב-6 למרס 1968 הכריז שר הביטחון משה דיין בכנסת כי ה"דקר" ואנשי צוותה נחשבים אבודים.

יום של אבל לאומי הוכרז ודגלי הלאום הורדו לחצי התורן ברחבי המדינה.

הרב הצבאי הראשי, האלוף שלמה גורן הכריז כי כל אנשי הצוות האבודים נחשבים כמי שנפטרו לפי ההלכה היהודית.

הצוללת דקר באחת התמונות והאירוסות
יצאת להפלגה מנמל מדינת ישראל
צילום: אריאל

ב-25 בינואר 1968 נוצר הקשר האחרון עם הצוללת דקר. ב-4 בפברואר אותה שנה הודיע שר הביטחון משה דיין כי הצוללת אבדה במצולות. מאז מחפשת ישראל את שרידי הצוללת ובני המשפחות לא מוצאים מנוח לנפשם ■ גיליון מיוחד, עמ' 2-7

מכתב מאמא לוס'י פרחי

מחיפה 22.2.1968

HAIFA, LE 22.2.68.

MES TRES CHERES FORTUNEE ET GEORGETTE, *et*

MERCI POUR VOS LETTRES QUI SONT PLEINES D'AFFECTION ET DE TENDRESSE ENVERS NOUS. MES CHERIES, A LONGUEUR DE JOURNEE JE ME POSE LA QUESTION:- AI-JE COMMIS UN CRIME DANS MA VIE ? ES CE UNE INJUSTICE ? ES CE LE SORT ? OU BIEN LA VOLONTE DE DIEU QU'IL FAUT ACCEPTER SANS DISCUTER ET SE RESIGNER. ELIE, LUI REFUSE DE SE REVOLTER ET ME DIT:- LUCIE, C'EST LA VOLONTE DE DIEU, NOUS NI POUVANT RIEN. NOUS AVONS FAIT NOTRE DEVOIR EN FAISANT DE JOJO UN BIJOUX DE GARCON. OUI, UN BIJOUX SANS PRIX PAREIL. POUR MOI CE N'ETAIT PAS UN FILS MAIS PEUTOT UN AMI EN QUI JE TROUVAIS UNE GRANDE CONSOLATION. N'IMPORTE QUI FAISAIT LA CONNATSSANCE DE JOJO ME COMPLIMENTAIT D'ETRE LA MAMAN D UN SI GENTIL GARCON, ET MOI DE ME GONFLER COMME UN APOXXX PAON. ET MAINTENANT TOUTE MA VANITE ET MON ORGUEUL SONT PARTIS. C'EST PEUT ETRE DE CETTE VANITE ET DE CET ORGUEIL QUE J'AI ETE PUNIE. JE ME SENS COMPLETEMENT DESEMPAREE. PLUS RIEN NE M'INTERESSE JE ME LAISSE ALLER COMME UN AUTOMATE.

JE REFOULE MES LARMES ET M'EMPECHE DE SANGLOTER CAR DU MATIN AU SOIR NOUS SOMMES ENVAHIS D'AMIS. NOTRE DOULEUR EST AUSSI LA DOULEUR DE TOUTE ISRAEL. LE SOIR, YUDI EST A MES PETITS SOINS ET ME DIT:- MAMY, NE PLEURE PAS, MOI YUDI, JE SUIS LA PRES DE TOI, CALME TOI MAMY. ET A MOI DE FAIRE UN GRAND EFFORT POUR LUI PERMETTRE DE SE CONCENTRER A SES ETUDES. QUANT A ELIE, LUI SOUFFRE DE HAUTE TENSION ET JE DOIS ME COMPORTEER COMME SI DE RIEN N'ETAIT POUR NE PAS AUGMENTER SA DOULEUR.

PAUVRE YUDI, JOJO ETAIT POUR LUI COMME UN DIEU MALGRE QUE SOUVENT IL SE FAISAIT ENGUEULER PAR CE DERNIER, MAIS N'EMPECHE QUE LES DEUX S'ADORAIENT. DANS CHACUNE DE SES LETTRES A JOJO, YUDI LUI DISAIT, JOJO, JE T'ATTEND AEC IMPATIENCE POUR MA BAR MITZVA QUE NOUS AVONS FIXE POUR LE 14 MARS. OUI, POUR LE 14 MARS ET NOUS SOMMES OBLIGES DE LA LUI CELEBRER CAR LE RABBIN JUGE QU'AU POINT DE VU RELIGION IL EST DEFENDU DE REMETTRE UNE JOIE. D'UN AUTRE COTE IL JUGE AUSSI EN QUOI CE PETIT YUDI EST RESPONSABLE DE SE VOIR PRIVE D'UN SI GRAND EVENEMENT COMME UNE BAR MITZVA. DONC, N'ON LUI CELEBRERA SA BAR MITZVA A LA DATE FIXEE MAIS SANS NOTRE CHER JOJO.

MA SEULE CONSOLATION EST QUE DURANT CES DEUX DERNIERES ANNEES DE SON SERVICE JOJO ETAIT L'HOMME LE PLUS HEUREUX AU MONDE PLUS CES SIX MOIS EN ANGLETERRE. IL ETAIT FIER DE FAIRE PARTI DE CE QUE L'ON APPELE ICI (SELECTED PEOPLES) CRXX CAR, COMME VOUS LE SAVEZ NE SONT ADMIS A L'EQUIPAGE D'UN SOUS MARIY QUE LES MEILLEURS ELEMENTS, ET DE OA IL ETAIT TRES HEUREUX. LA OU IL AXX Y AVAIT UNE MISSION DIFFICILE A ACCOMPLIR MRXXKEX MR. ETAIT LE PREMIER A SE PROPOSER, ET C'EST CE QUI LUI A VALU L'ESTIME DE TOUS SES SUPERIEURS.

J'ESSAYE DE ME FAIRE UNE RAISON, EN MEDISANT PEUT ETRE LE BON DIEU NOUS DONNE EN GAGE POUR UNE DUREE DE VINGHT ANS JOJB, QUI PEUT ETRE, PEUT ETRE... ET PUIS C'EST TOUT. ENCORE UNE FOIS MERCI POUR VOTRE TENDRESSE ET AFFECTION. LOIN COMME VOUS ETES MAIS L'ON VOUS SENT TOUT CHAUD PRES DE NOUS.

AFFECTUEUSEMENT
LUCIE

מחיפה 22.2.1968

(תרגום לעברית)

לפורטונה וג'ורג'ט היקרות,

תודה על מכתביכן המלאים חיבה ורוך כלפינו.

יקירותי, לאורך היום כולו אני שואלת את עצמי: האם בצעתי איזה פשע בחיי? האם זה אי צדק? האם זה הגורל? או אם זה רצון אלוהים שצריך לקבלו בהכנעה וללא ויכוח. אלי מקבל את הדין בהכנעה ואומר לי "לוסי, זה רצון האלוהים. אין באפשרותנו לעשות דבר. אנו מילאנו את חובתנו לעשות מג'וג'ו תכשיט של ילד". אכן, תכשיט שאין כמותו. בשבילי הוא היה לא בן, אלא חבר שבו מצאתי את נחמה רבה. כל מי שהכיר אותי, היה מחמיא לי שאני אמא לילד כה נחמד, ואני הייתי מתנפחת כמו טווס. ועכשיו, כל הגאווה וההירות הלכו להן. אולי זה בגלל הגאווה וההירות הללו שנענשתי? אני מרגישה עצמי אבודה לחלוטין, כלום לא מעניין אותי, ואני מתהלכת כמו אוטומט.

אני בולעת את דמעותי ומונעת מעצמי להתייפח בבכי כיוון שמבוקר ועד ערב אנו מופגזים בחברים. הכאב שלנו הוא גם הכאב של כל ישראל. בערב יודי מטפל בי ואומר לי "מאמי אל תבכי. אני, יודי, כאן על ידך. תירגעי מאמי", ואני צריכה לעשות מאמץ גדול כדי לאפשר לו להתרכז בלימודים. בנוגע לאל, הוא סובל מלחץ-דם גבוה, ואני צריכה להתנהג לידו כאילו כלום לא קרה כדי לא להכאיב לו יותר.

יודי המסכן, ג'וג'ו היה בעבורו כמו אלוהים, למרות שנהג לגעור בו. אך זה לא מנע משניהם להעריך זה את זה. בכל אחד ממכתביו לג'וג'ו, יודי היה אומר לו: "ג'וג'ו אני מחכה לך בקוצר רוח, לבר-המצווה שקבענו ל-14 למרץ". כן, ל-14 למרץ... ואנו מוכרחים לחגוג לו כי הרב קבע שמבחינה הלכתית אסור לדחות שמחה. כמו כן, הוא פסק שאין סיבה למנוע מיודי הקטן אירוע כזה גדול. לכן אנחנו נחגוג את בר-המצווה בתאריך שנקבע, בלי ג'וג'ו היקר שלנו.

הנחמה היחידה שלי היא שבמשך השנתיים האחרונות של שירותו, ג'וג'ו היה הגבר הכי מאושר בעולם, וגם בששת החודשים ששהה באנגליה. הוא היה גאה על כך שנמנה עם מה שנקרא כאן "המובחרים" – כמו שאתם יודעים לא מקבלים לצוות הצוללת אלא את הטובים ביותר, ועל כך היה מאושר ביותר. בכל מקום שבו הייתה משימה קשה לבצע, הוא היה הראשון להתנדב, ועל זכה להערכה רבה מצד ממונים עליו.

אני מנסה למצוא הגיון ולהגיד לעצמי שאולי האל הטוב נתן לנו בהשאלה פיקדון למשך 20 שנה - את ג'וג'ו. אולי...אולי...ואח"כ זהו.

עוד פעם תודה על אדיבותכם וחיבתכם.

למרות המרחק אנו מרגישים אתכם בחום בקרבנו.

בחיבה רבה,

לוסי.

מכתב מאמא לוס'י פרחי מחיפה 18.3.1968

LE 18 MARS, 1968

MES TRES CHERS HILDA CLEMENT ET PIN UP GIRLS,

MERCI POUR VOS LETTRES ET VOS SOUHAITS A L OCCASION DE LA BAR MITZVA DE YUDI. CLEMENT ET HILDA VOUS N AURIEZ PAS DU ENCORE GATER YUDI, AVANT DE PARTIR POUR LE CANADA VOUS L AVEZ SUFFISAMMENT GATE AU POINT DE LE POURIR. MIRY MERCI POUR TA LETTRE, J AI ETE TRES HEUREUSE DE TE LIRE ET J ESPERE QUE TU CONTINUERAS A CORRESPONDRE AVEC MOI REGULIEREMENT. YUDI VA T ECRIRE TRES BIENTOT ET EN HEBREU DE SORTE QUE TU N OUBLIERAS LA XX LANGUE. TES DETAILS SUR LA VIE AU CANADA SONT TRES INTERESSANTS ET J ESPERE QUE # DANS TA PROCHAINE LETTRE TU NOUS RELATERAS PLUS LONGUEMENT SUR VOTRE NOUVEAU MONDE ET MODE DE VIE .

DEPUIS MA DERNIERE LETTRE VOUS ~~ETES~~ ETES SANS NOUVELLES D ISRAEL DE LA FAMILLE ET DE OUT CE QUI CONCERNE LE SOUS MARIN DAKAR. EH BIEN VOILA EN DETAILS TOUS LES EVENEMENTS :- DEPUIS LE 27 JANVIER, MEMORABLE JOUR OU L ON AVAIT ANNONCE LA DISPARITION DU DAKAR JUSQU AU 6 MARS, LE GOUVERNEMENT N AVAIT PAS DECLARE LE DEUIL ET DURANT CES 6 SEMAINES LES FAMILLES DE L EQUIPAGE ESPERAIENT QUE PEUT ETRE UN MIRACLE ALLAIT SE PRODUIRE CHACUN, LA MORT DANS LE COEUR ESSAYAIT DE SE CRAMPONNER A UN ~~FUX~~ FIL D ESPOIR. ENTRE TEMPS, LE GOUVERNEMENT ET LE MINISTRE DE LA GUERRE DAYAN ONT FAIT TRAVAILLER LA 5 COLONNE DU MONDE ENTIER POUR S ASSURER SI LES RUMEURS QUI AVAIENT COURUES EN SON TEMPS (EQUIPAGE EN CAPTIVITE CHEZ LES RUSSIS) ETAIENT JUSTIFIEES. MOUTE DE VOUS DIRE QUE TOUT LE MONDE VIVAIT ET VOULAIT CROIRE A UNE CHOSE PAREILLE MALGRE, QUE CHACUN DE NOUS SAVAIT PERTINEMENT BIEN QU IL SE LEURRAIT MAIS, ON DISAIT PEUT ETRE ... PEUT ETRE .. UN ~~IRX~~ MIRACLE DOIT ET ~~XXXXXX~~ VA SE PRODUIRE.

AU MATIN DU 6 MARS, PLUS DE PEUT ETRE. A 7 HEURES DU MATIN DES OFFICIERS DE LA MARINE ONT PASSE DANS TOUTES LES FAMILLES LEUR REMETTANT UNE LETTRE DE CONDOLEANCES DU COMMANDANT DE LA MARINE, DECLRANT LE DEUIL AUX FAMILLES ET DANS TOUT LE PAYS. DU 6 AU 18 MARS, ETAIT UNE SEMAINE HORRIBLE, HORRIBLE, CAR APRES UN MOIS DE TORTURE ET D BSPOR NOUS ETIONS EN ~~RXE~~ FACE DE LA REALITE. UNE SEMAINE TERRIBLE, CAR DU MATIN AU SOIR NOUS ETIONS ENVAHIS PAR LES AMIS, FAMILLES, COLLEGUES MEME LES AMIS DES PLUS ELOIGNES, TOUS AFFLUAIENT COMME DES FOURMIS VENANT DE PARTOUT. EN PLUS DE CA, LES DEPECHES DE GENS QUI COMPATISSAIENT AVEC NOUS. NOUS AVIONS A PEINE LE TEMPS D OUVRIR LES YEUX AU MATIN QUE DEJA LES GENS SONNAIENT A LA PORTE. CONCLUSION, AU DERNIER JOUR LE LUNDI 18/3 J AI EU UNE DEPRESSION NERVEUSE AVEC UNE CRISE DE SANGLOTS A N E PAS POUVOIR ARRETER, TANT MES NERFS ETAIENT ~~TATTANES~~ TATTANES. J ETAIS EXTENUÉE A BOUT DE FORCE NE POUVANT TENIR SUR MES PIEDS. -- ELIE ET YUDI ETAIENT BLANCS DE FRAYEUR. MAIS, ~~JE~~ J AVAIS PLUS DE CONTROL ET LORSQUE J AI REPSIS CONSCIENCE * J AI EU UN REMORD DE CONSCIENCE ENVERS CE PAUVRE YUDI QUI ETAIT COMPLETEMENT DESEMPARE DE ME VOIR DANS CET ETAT. SI JE CONTINUE A ETRE SUR PIEDS C EST QUE JE LE DOIS A YUDI QUI NE ME QUITTE PAS UN PAS EN NE CESSANT PAS DE M ENLANCER. MAMY, JE T AIME BEAUCUP ET JE NE VEUX PAS TE VOIR ~~XXXX~~ FAIRE DE LA PEINE. MAIS QUOI DE PLUS GRANDE PEINE QUE LA PERTE DE JOJO, QUI ETAIT TOUTE MA VANITE ET MON ORCUEIL. MAIS DEPUIS, JE FAIS DE MON * MIEUX DE GARDER MON SOURIRE POUR NE PAS ATTRISTER YUDI ~~qui~~ QUI DOIT CONTINUER SA VIE , ET A QUI JE LA LUI SOUHAITE * SANS NUAGES.

מכתב מאמא לוס' פרחי מחיפה 18.3.1968

AU SIXIEME JOUR DE DEUIL, LE 12/3, MME SHAZAR FEMME DU PRESIDENT A DEMANDE A LA MARINE DE LUI FAIRE LA CONNAISSANCE D'UNE FAMILLE EPROUVEE PAR LE DEUIL DU DAKAR. LES OFFICIERS DE LA MARINE QUI ETAIENT VENUS NOUS VOIR A PLUS D'UNE REPRISE NOUS ONT CHAUDEMENT RECOMMANDES ET NOUS ONT DESIGNES COMME LA FAMILLE LA PLUS NOBLE, SACHANT PORTER SA DOULEUR AVEC NOBLESSE ET APTE ET DIGNE A RECEVOIR LA VISITE DE MME SHAZAR. DANS L'APRES MIDI DU 12/3, NOUS AVONS ETE HONORE PAR LA VISITE DE MME SHAZAR ACCOMPAGNEE DE LA FEMME DU COMMANDANT EN

CHEF DE LA MARINE MME AREL, LE COMMANDANT EN CHEF DES JOURS HADAR KIMCHI, ETAIT DU GROUPE LA FEMME DU CAPITAINE DU DAKAR, LA FEMME DU SOUS COMMANDANT ET TROIS AUTRES FEMMES D'OFFICIERS TOUTS MEMBRE DE L'EQUIPAGE. JUSQU'A CE QUE MME SHAZAR, UNE FEMME AGEE DE 75 A 80 ANS AIT PRIS LA PAROLE, UN SILENCE PESANT REGNAIT OU L'ON ENTENDAIT LES MOUCHES VOLER. DANS SON SPEECH, ELLE NOUS DEMANDAIT D'ETRE COURAGEUSES ET DE PORTER NOBLEMENT NOTRE DOULEUR ET PUISQUE LE TRISTE SORT A VOULU QUE NOUS SOYONS CRUELLEMENT TOUCHEES, AUTANT ETRE FIERES DE NOS ENFANTS. ET POUR TERMINER, ELLE A FINI EN DISANT " ISRAEL N'A PAS FINI LA GUERRE " - CE QUI SAIT DE COMBIEN DE VICTIMES NOUS SERONS ENCORE TEMOIN ET OBLIGES DE SACRIFIER. A YUDI, ELLE LUI A SOUHAITE MEILLEURS VOEUX DE BONHEUR ET DE REUSSITE DANS LA VIE A L'OCCASION DE SON BAR MITZVA QUI DEVAIT AVOIR LIEU COMME DECIDE LE 16/3. POUR CET HEUREUX EVENEMENT ELLE A INVITE YUDI AINSI QUE NOUS POUR LE SAMEDI A JERUSALEM A LISHKAT HANASSIAFIN QUE LE PRESIDENT SHAZAR AIT UNE VOIX DE VIVE VOIX.

NOUS SOMMES AU LENDEMAIN DE LA BAR MITZVA DE YUDI, SITUATION TRAGIQUE ET COMIQUE. QUATRE JOURS APRES LE DEUIL, C'EST A DIRE LE 16/3, NOUS FETIONS LA BAR MITZVA DE YUDI, ET CELTE FOIS CI AU LIEU DE DEPECES DE CONDOLANCES C'ETAIT DES DEPECES DE FELICITATIONS QUE NOUS ETIONS ENTRAIN DE RECEVOIR. LA BAR MITZVA A ETE CELEBREE DANS LA PLUS STRICTE INTIMITE ET BEQUITE A SA PLUS SIMPLE EXPRESSION, CEST A DIRE LA PRIERE AU TEMPLE. MAIS N'EMPECHE QUE TOUT LE MONDE S'EST VENU MEME LES AMIS LES PLUS ELOIGNES. YUDI A ETE BOMBARDE DE CADEAUX. TOUT LE MONDE VOULAIT LE GATER. LE COMMANDANT DE LA MARINE AUSSI LUI A ENVOYE UN CADEAU. DES OFFICIERS DE LA MARINE ONT PRIS PART A LA PRIERE AU TEMPLE ET ONT FAIT A YUDI UN TRES JOLI CADEAU. LA PRESENCE DES OFFICIERS DE LA MARINE A DONNE UNE NOTE SPECIALE UNE ATMOSPHERE DIFFERENTE DES AUTRES BAR MITZVOT. ET LUI YUDI, ETAIT L'HOMME LE PLUS HEUREUX DE SE VOIR ENTOURE DE LA MARINE, ON DIRAIT QUE CELA LUI DONNE DE LA CHALEUR. ET MAINTENANT LE PLUS AMUSANT DE L'HISTOIRE EST LE SUIVANT :- UN COUPLE AMERICAIN DE PASSAGE EN ISRAEL A L'HOTEL DAN, AYANT ENTENDU PARLER D'UNE BAR MITZVA D'UN ENFANT QUI N'EST AUTRE QUE LE FRERE D'UN HEROS DU DAKAR ONT TENU ABSOLUMENT A FAIRE LA CONNAISSANCE.

מכתב מאמא לזוסי פרחי מחיפה 18.3.1968

3
DONC AU MILIEU DE TOUTE CETTE EXCITATION TEINTEE DE JOIE
ET DE DOULEUR CE COUPLE SE PRESENTE A NOUS ET NOUS DEMANDE
LA PERMISSION D OFFRIR A YUDI UN CADEAU - QUOI ?? UN PETIT
TRANSISTOR ET A ELIE UN PORTEFEUILLE PORTE CLE, VOUS VOYEZ
D ICI LA JOIE DE YUDI QUI NE SAVAIT PLUS OU DONNER DE LA TETE.
EN PLUS DE CA ILS ONT TIRE DES PHOTOS DE YUDI AVEC SON TALETTE
ET UNE AUTRE PHOTO TOUS LES TROIS ET A LA MINUTE MEME NOUS AVONS
EU LES PHOTOS. " ZE AMERICA * AMERIACA " . ILS NUS
ONT LAISSE LEUR ADRESSE ET TIENNENT ABSOLUMENT A ETRE EN
CORRESPONDENCE AVEC NOUS. (BIEN SUR ILS SONT JUIFS)

DE RETOUR DU TEMPLE LA FAMILLE EST VENUE CHEZ NOUS PRENDRE UNE
VERRE A LA SANTE DE YUDI. COMME D HABITUDE MARIE ET MAMAN
QUI ONT TOUT PREPARE. TOUT EN BUVANT ET BU BOUFFANT ON A
TRINQUE A VOTRE SANTE OU CHACUN DE NOUS VOUS A SOUHAITE PLEINE
REUSSITE ET SANTE . J ESPERE QU AU MARIAGE DE YUDI VOUS SEREZ
DES NOTRES.

YUDI A RECU DES ONCLES MATERNELLES (Y COMPRIS TOI)
UN TAPERECORDER SONY. IL DORT AVEC POUR LE MOMENT.
UN APPAREIL PHOTOGRAPHIQUE DU COTE PATERNELLE (YASHIKA)
OU IL PENSE EMPORTER AVEC LUI A JERUSALEM POUR PHTOGRAPHIER
LE PRESIDENT SHAZAR ET L ONCLE ' SHAMENE DE JERUSALEM '

ME VOILA DE NOUVEAU AU TRAVAIL, TOUT DOIT REPREDRE,
LA VIE CONTINUE, IL FAUT ALLER DE L AVANT, YUDI A ENCORE BESOIN
DE MOI, C EST POUR LUI QU ON SE RESIGNE SANS SE REVOLTER.
CAR, LUI CEST NOTRE DERNIER SOUFFLE NOTRE SEUL BUT QUI NOUS
NOUS RESTE DANS LA VIE .

AFFECTUEUSEMENT ET GROS BAISER A CHACUN

LUCIE

VOTRE PARESSE LAISSE ENORMEMENT A DESIRER
CES DERNIERS TEMPS, HILDA, OU SONT TES
PROMESSES A LA NOIX DE COCO .

*Dans ma prochain lettre je vous relaterez notre
visite à Jerusalem.*

מחיפה 18.3.1968

(תרגום לעברית)

הילדה, קלמנט, ונערות ה-UP-PIN היקרות, תודה על מכתביכן, והאיחולים לבר-מצווה של יודי. קלמנט והילדה, לא הייתן צריכות לפנק את יודי עוד! לפני שנסעתן לקנדה פינקתן אותו די והותר, "פינוק עד כדי ריקבון"...

מירי, תודה על מכתבך. שמחתי מאוד לקרוא אותו ואני מקווה שתמשיכי להתכתב איתי באופן סדיר. יודי יכתוב לך בקרוב, ובעברית, כך שלא תשכחי את השפה.

הפרטים שאת כותבת לי על החיים בקנדה, מאוד מעניינים ואני מקווה שבמכתבך הבא תתארי לי באריכות רבה יותר את אורח-החיים בעולם החדש.

מאז מכתבי האחרון, אתן ללא חדשות נוספות מישראל, מהמשפחה, ומכל מה שקשור לצוללת "דקר". ובכן, הנה בפרוטרוט כל המאורעות:

מאז 27 לינואר, היום הבלתי-נשכח שבו הודיעו על היעלמותה של הדקר, ועד ה-6 למרץ, לא הכריזה הממשלה על אבל, ובמשך ששה שבועות משפחות חברי הצוות קיוו שאולי יתרחש נס. עם המוות בלב, ניסינו להיצמד לכל שביב של תקווה. בינתיים, הממשלה ושר הביטחון משה דיין העבידו את הגיס החמישי בכל העולם, כדי לוודא האם השמועות שפוצו בזמנו (שצוות הצוללת נמצא בשבי אצל הרוסים) הן נכונות. למותר לציין שכל העולם חי בתקווה ורצה להאמין שאכן כך, אע"פ שכל אחד מאיתנו ידע בוודאות שזו אשליה, אומרים "אולי...אולי...איזה נס חייב לקרות".

בבוקר ה-6 למרץ לא היה יותר אולי. ב-7 בבוקר עברו קצינים של חיל-הים אצל כל המשפחות, ומסרו מכתב תנחומים ממפקד חיל-הים, המצהיר על אבל למשפחות ולעם כולו. מה-6 ועד ה-12 למרץ היה שבוע מזעזע. מזעזע, כיוון שאחרי חודש של ייסורים ותקווה, מצאנו עצמנו מול המציאות. שבוע נוראי, מפני שמבוקר ועד ערב היינו חשופים ל"פלישה" של חברים, משפחות, חברים לעבודה, ואפילו חברים מאוד רחוקים – כולם נהרו כמו נמלים שבאות מכל מקום. יותר מזה, היו המברקים של אנשים שהשתתפו בצער והביעו תנחומים. לא היינו מספיקים לפקוח את העיניים בבוקר וכבר אנשים דפקו בדלת. לבסוף, ביום האחרון, יום שני ה-12 למרץ, קבלתי התמוטטות עצבים עם התקפה של בכי שלא נפסק – עד כדי כך העצבים שלי היו מתוחים. הייתי מותשת, באפיסת-כוחות, ולא יכולתי לעמוד על הרגליים. אלי ויודי היו חיוורים מפחד אך לא הייתה לי שליטה. כשחזרתי לעצמי, קבלתי נקיפות מצפון על יודי המסכן, שלא ידע מה לעשות כשראה אותי במצב כזה.

אם אני ממשיכה לעמוד על הרגליים, זה בזכות יודי, שלא עוזב אותי לצעד אחד, ולא מפסיק לחבק אותי: "מאמי, אני אוהב אותך מאוד מאוד. מאמי, אני לא רוצה שייגרם לך צער". אבל מה יכול לכאוב ולצער יותר מאשר האבדן של ג'וגו, שעליו הייתה גאוותי?

אבל מאז, אני עושה את מיטבי לשמור על חיוך, כדי שלא להעציב את יודי, אשר צריך להמשיך ולחיות את החיים שאני מאחלת לו, בלי עננים.

ביום השישי של האבל, ב-12 למרץ, פנתה רעיית הנשיא הגב' שז"ר לחיל-הים, בבקשה להכיר לה משפחה של מישהו מחללי ה"דקר". קציני חיל-הים שבאו לראותנו יותר מפעם אחת, המליצו עלינו בחום בהצביעם עלינו כעל משפחה אצילה, שיודעת לקבל את הכאב באצילות.

ואז, באחר-הצהרים של ה-12 למרץ, היה לנו הכבוד לארח את הגב' שז"ר, מלווה באשת מפקד חיל-הים הגב' אראל, במפקד שייטת הצוללות הדר קמחי, ובקבוצה של נשות קצינים שכללה את אשת מפקד הדקר הגב' רענן, אשת סגן המפקד, ועוד שלש נשות קצינים מצוות הדקר.

מחיפה 18.3.1968

(תרגום לעברית)

עד שהגב' שז"ר, אישה בת 75-80 בערך, לקחה את זכות הדיבור, שררה בחדר שתיקה כה כבדה עד שאפשר היה לשמוע את הזבובים במעופם. בדבריה, ביקשה מאיתנו להיות אמיצות ולקבל באצילות את הכאב, וגם אם רצה הגורל העצוב שניפגע כה באכזריות, אנו צריכות להיות גאות בילדינו. היא סיימה את דבריה באומרה ש"ישראל לא סיימה עם המלחמות ומי יודע לכמה קורבנות עוד נצטרך להיות עדים". ליודי היא איחלה אושר והצלחה בחיים לכבוד בר-המצווה, שאמורה להתקיים כפי שהוחלט, ב-16 למרץ. לכבוד המאורע המשמח הזה, היא הזמינה את יודי ואותנו לבוא לירושלים ללשכת הנשיא, כדי שהנשיא יברך אותנו במו פיו.

ובכן, אנחנו ביום שלמחרת בר-המצווה של יודי. מצב טרגי-קומי. ארבעה ימים אחרי האבל חגגנו בר-מצווה ליודי, אלא שהפעם, במקום מברקי-ניחומים היו אלו מברקי-ברכה שקבלנו. בר-המצווה נחגגה בצורה הכי מצומצמת ואינטימית, כלומר תפילה בבית-הכנסת. דבר שלא מנע מכל העולם, אפילו חברים הכי רחוקים, להגיע. יודי הופגז במתנות. כל העולם רצה לפנק אותו. מפקד חיל-הים שלח לו מתנה וקצינים מחיל-הים שבאו לתפילה בבית הכנסת העניקו לו מתנה יפה מאוד. נוכחות קציני חיל הים העניקה אורה מיוחדת ושונה לחגיגת הבר-מצווה. והוא, יודי, היה האיש הכי מאושר כשכל אנשי החיל הים מקיפים אותו בחום.

ועכשיו, לקטע המשעשע בסיפור. זוג אמריקאים ששהה בישראל במלון "דן", שמעו שמתקיימת חגיגת בר-מצווה לילד שאחיו הוא גיבור מה"דקר", וביקשו מאוד להכירנו. וכך, בתוך כל ההתרגשות המהולה בשמחה ועצב, הזוג הנ"ל מתייצב בפנינו ומבקש מאיתנו רשות להעניק ליודי מתנה. מה?? - טרנזיסטור קטן, ולאלי - ארנק למפתחות. הייתם צריכים לראות את שמחתו של יודי - הוא לא מצא את ראשו מרב אושר! בנוסף לכל זה, הם צילמו את יודי עם טלית וכן את שלשתינו יחד. באותו רגע שצילמו את התמונות, שלפו אותן מהמצלמה ונתנו לנו - "זו אמריקה, אמריקה!". הם השאירו את כתובתם וביקשו מאוד להתכתב איתנו (בטח היו יהודים).

כשחזרנו מבית-הכנסת, המשפחה באה אלינו להרים כוסית לחיי יודי. כרגיל, מרי ואמא הכינו את הכול. כולם שתו, זללו, הרימו כוס לחיים, ואיחלו הצלחה ובריאות. אני מקווה שבחתונה של יודי נהיה ביחד.

מהדודים מצד אמא, יודי קיבל טייפרקורדר סוני. הוא ישן איתו כרגע. מהדוד מצד אבא קיבל מצלמת "ישיקה" שאותה הוא חושב לקחת איתו לירושלים כדי לצלם את הנשיא שז"ר, ואת הדוד "שמנה מירושלים".

חזרתי לעבודה. צריך לקבל את הכול. החיים ממשיכים. צריך ללכת הלאה. יודי עדיין זקוק לי, ובשבילו אני מוכנה להקדיש ללא עוררין, כי הוא נשימתנו האחרונה, והמטרה היחידה שנותרה לנו בחיים.

בחיבה רבה ונשיקות לכולם,

לוסי.

נ"ב - העצלנות שלך מעוררת קינאה עצומה בזמן האחרון.

הילדה, איפה ההבטחות שלך לאגוז קוקוס?

מכתב מאמא לוס'י פרחי

מחיפה 19.3.1968

LE 19 MARS, 1968.

MES TRES CHERES FORTUNEE, GEORGETTE.

MERCI POUR VOS LETTRES ET VOS SOUHAITS A L OCCASION DE LA BAR MITZVA DE YUDI. MERCI POUR TOUTES VOS GATERIES AU CHER YUDI QUI SE SENT AU COMBLE DU BONHEUR, D'AVOIR ETE GATE PAR SES TANTES, ONCLES ET AMIS. MAINTENANT, QUE YUDI EST DEJA BAR MITZVA IL SE SENT TRES RESPONSABLE, D'AMOUR, DE GARCON QU IL A TOUJOURS ETE SA DOUCEUR A ENCORE AUGMENTE. IL N Y A PAS DE MOTS POUR EXPRIMER SA DOUCEUR, SA NOBLESSE ET SA GRANDEUR D AME. DU PETIT FRERE QU IL ETAIT, IL SE SENT TOUT D UN COUP TRES RESPONSABLE DE SA PERSONNE ET S'EST ACQUIS D UN CARACTERE PROTECTEUR ENVERS NOUS. IL FAIT DE TOUT POUR NOUS CONSOLER, NOUS FAIRE OUBLIER NOTRE PEINE, EN ETANT CONTINUELLEMENT A NOS PETITS SOINS. QUE DIEU LE PROTEGE ET LUI DONNE UNE VIE SANS NUSAGES ET PLEINE DE SUCCES. MAINTENANT QU IL EST BAR MITZVA, IL SE LEVE CHAQUE MATIN TRES TOT POUR FARE SA PRIERE ET POUR PRIER PUR JOJO. IL FAUT LE VOIR, DEBOUT DEVANT SON TABLETTE ET SON REPETIR SUR LA TETE, DE QUOI LE CROQUER FAIT DE A UN AIR ANGELEQUE.

DEPUIS MA DERNIERE LETTRE VOUS N AVEZ PLUS EU DE MES NOUVELLES ET POUR CAUSE. DEPUIS LE 17 JANVIER, MEMORABLE JOUR DU L ON AVAIT ANNONCE LA DISPARITION DU "DAKAR" JUSQU AU 6 MARS, LE GOUVERNEMENT N AVAIT PAS DECLARE LE DEUIL ET DURANT CES 5 SEMAINES LES FAMILLES DE L EQUIPAGE ESPERAIENT QUE PEUT ETRE UN MIRACLE ALLAIT SE PRODUIRE. CHACUN, LA MORT DANS LE COEUR ESSAYAIT DE SE GRAMPONNER A UN FIL D ESPOIR. ENTRE TEMPS, LE GOUVERNEMENT ET LE MINISTRE DE LA GUERRE DAYAN ON T FAIT TRAVAILLER LA 5 COLONNE DU MONDE ENTIER POUR S ASSURER SI LES RUMEURS QUI COURRAIENT EN SON TEMPS (EQUIPAGE EN CAPTIVITE CHEZ LES RUSSES) ETAIENT JUSTIFIEES. INUTILE DE VOUS DIRE QUE TOUT LE MONDE VIVAIT ET VOULAIT CROIR A UNE CHOSE PAREILLE MALGRE, QUE CHACUN NE NOUSSAVAIT PERTINEMENT BIEN QU IL SE LEURRAIT MAIS, EN DISANT PEUT ETRE ... PEUT ETRE UN MIRACLE DOIT ET VA SE PRODUIRE.

AU MATIN DU 6 MARS, PLUS DE PEUT ETRE. A 7 HEURES DU MATIN DES OFFICIES DE LA MARINE ONT PASSE DANS TOUTES LES FAMILLES LEUR E REMETTANT UNE LETTRE DE CONDOLEANCES DU COMMANDANT DE LA MARINE, DECLARANT LE DEUIL AUX FAMILLES ET DANS TOUT LE PAYS. QU AU 12 MARS, ETAIT UNE SEMAINE HORRIBLE, HORRIBLE, CAR CES 5 SEMAINES DE TORTURE ET D ESPOIR NOUS ETIONS EN FACE DE LA REALITE. UNE SEMAINE TERRIBLE, CAR DU MATIN AU SOIR NOUS ETIONS ENVAHIS PAR LES AMIS, FAMILLES, COLLEGUES MEME LES PLUS ELOIGNES. TOUTS AFFLUAIENT COMME DES ROR FOURMIES DEVANT DE PARTOUT. EN PLUS DE CA, LES DEPECHES DE GENS QUI SEPARATISSAIENT AVEC NOUS. NOUS AVIONS A PEINE LE TEMPS D OUVRIRE LES YEUX AU MATIN QUE DEJA LES GENS SONNAIENT A LA PORTE. EN DISANT AU DERNIER JOUR AU SOIR LUNDI 11/3 J AI EU UNE EMOTION NERVEUSE AVEC UNE CRISE DE SANGLOTS A NE PAS POUVOIR RIEN. TANT MES NERFS ETAIENT FATIGUES. J ETAIS ESTENUEE A BOUT DE NE RIEN POUVOIR FAIRE POUR TENTER SUR LES PIEDS. ELIE ET YUDI ETAIENT BLANCS DE FRAYEUR. MAIS, JE N AVAIS PLUS DE CONTROL ORSQUE J AI REPRIS CONSCIENCE J AI EU UN REMORD DE CONSCIENCE ENVERS CE PAUVRE YUDI QUI ETAIT COMPLETEMENT DESEMPARE DE ME VOIR DANS CET ETAT. SI JE CONTINUE A ETRE SUR PIEDS C EST QUE JE LE VOIS A YUDI QUI NE ME QUITTE PAS D UN PAS EN EN NE CESSANT PAS DE ME PARLER. MAMY, JE T AIME BEAUCOUP ET JE NE VEUX PAS TE VOIR EN ETAT DE LA PEINE. MAIS QUOI DE PLUS GRANDE PEINE QUE LA PEINE DE JOJO, QUI ETAIT TOUTE MA VANITE ET MON ORGUEIL. MAIS MAINTENANT JE FAIS DE MON MIEUX DE GARDER MON SOURIRE POUR NE PAS FAIRE PEUR A YUDI QUI DOIT CONTINUER SA VIE, ET A QUI JE LA LUI DONNE SANS NUAGES.

מחיפה 19.3.1968

-2-

AU SIXIEME JOUR DE DEUIL, LE 12/3, MME SHAZAR FEMME DU
PRESIDENT DE L ETAT D ISRAEL A DEMANDE A LA MARINE
DE LUI FAIRE LA CONNAISSANCE D UNE FAMILLE EPROUVEE PAR LE DEUIL
DU DAKAR. LES OFFICIERS DE LA MARINE QUI ETAIENT VENUS NOUS
VOIR A PLUS D UNE REPRISE NOUS ONT CHAUDEMENT RECOMMANDES ET
NOUS ONT DESIGNES COMME LA FAMILLE LA PLUS NOBLE, SACHANT PORTER
SA DOULEUR AVEC NOBLESSE ET APTE ET DIGNE A RECEVOIR LA VISITE
DE MME SHAZAR. DONC, DANS L'APRES MIDI DU 12/3, NOUS AVONS ETE

HONORE PAR LA VISITE DE MME SHAZAR ACCOMPAGNEE DE LA FEMME DU
COMMANDANT EN CHEF DE LA MARINE MME AREL, LE COMMANDANT EN CHEF
DES SOUS SOUMARINS MR KIMCHI, ETAIT DU GROUPE LA FEMME DU
CAPITAINE DU DAKAR, LA FEMME DU SOUS COMMANDANT ET TROIS
AUTRES FEMMES D OFFICIERS, TOUS MEMBRES DE L EQUIPAGE. JUSQU AU
MOMENT OU MME SHAZAR, UNE FEMME AGEE DE 75 A 80 ANS AIT PRIS LA PAROLE
UN SILENCE PESANT REGNAIT OU L ON ENTENDAIT LES MOUCHES VOLER.
DANS SON SPEECH, ELLE NOUS DEMANDAIT D ETRE COURAGEUSES ET DE PORTER
NOBLEMENT NOTRE DOULEUR ET PUISQUE LE TRISTE SORT A VOULU QUE
NOUS SOYONS CRUELLEMENT TOUCHEES, AUTANT ETRE FIERES DE NOS ENFANTS.
ET POUR TERMINER, ELLE A FINI EN DISANT ' ISRAEL N A PAS FINI LA
GUERRE' - ET QUI SAIT DE COMBIEN DE VICTIMES NOUS SERONS ENCORE
TEMOINS ET OBLIGES DE SACRIFIER. A YUDI, ELLE LUI A
SOULAITE MEILLEURS VOEUX DE BONHEUR ET DE REUSSITE DANS LA VIE
A L OCCASION DE SON BAR MITZVA QUI DEVAIT AVOIR LIEU COMME
DECIDE LE 16/3. POUR CET HEUREUX EVENEMENT ELLE A INVITE YUDI
AINSI QUE NOUS POUR LE SAMEDI 23/3 A JERUSALEM A LA RESIDENCE
PRESIDENTIELLE AFIN QUE LE PRESIDENT SHAZAR BENISSE YUDI DE
VIVE VOIX.

DANS MA PROCHAINE LETTRE, JE VOUS RELATERAIS NOTRE VOYAGE
A JERUSALEM CHEZ LE PRESIDENT SHAZAR.

NOUS SOMMES AU LENDEMAIN DE LA BAR MITZVA DE YUDI. SITUATION
TRAGIQUE ET COMIQUE. QUATRES JOURS APRES LE DEUIL, C EST A DIRE
LE 16/3, NOUS FETIONS LA BAR MITZVA DE YUDI ET CETTE FOIS CI
AU LIEU DE DEPECHEES DE CONDOLANCES C ETAIT DES DEPECHEES DE
FELICITATION QUE NOUS ETIONS ENTRAIN DE RECEVOIR. LA
BAR MITZVA A ETE CELEBREE DANS LA PLUS STRICTE INTIMITE ET REDUITE
A SA PLUS SIMPLE EXPRESSION, C EST A DIRE LA PRIERE AU TEMPLE,
MAIS N EMPECHE QUE TOUT LE MONDE EST VENU MEME LES AMIS LES PLUS
ELOIGNES. YUDI A ETE BOMBARDE DE CADEAUX. TOUT LE MONDE
VOULAIT LE GATER. LE COMMANDANT DE LA MARINE AUSSI LUI A ENVOIE
UN CADEAU. DES OFFICIERS DE LA MARINE ONT PRIS PART A LA PRIERE
AU TEMPLE ET ONT FAIT A YUDI UN TRES JOLI CADEAU. LA PRESENCE DES
OFFICIERS DE LA MARINE A DONNE UNE NOTE SPECIALE UNE ATMOSPHERE
DIFFERENTE DES AUTRES BAR MITZVOT. ET LUI YUDI, ETAIT L ENFANT LE
PLUS HEUREUX DE SE VOIR ENTOURE DE LA MARINE, ON DIRAIT QUE CELA
LUI DONNAIT DE LA CHALEUR. ET MAINTENANT LE PLUS AMUSANT DE L HISTOIRE
EST LE SUIVANT :- UN COUPLE AMERICAIN DE PASSAGE EN ISRAEL AYANT
ENTENDU A L HOTEL D UNE BAR MITZVA D UN GARGON, QUI N EST
AUTRE QUE LE FRERE D UN HEROS DU DAKAR ONT TENU ABSOLUMENT A FAIRE
NOTRE CONNAISSANCE.

מחיפה 19.3.1968

BON DONC AUMILIEU DE TOUTE CETTE EXCITATION TEINTEE DE JOIE ET DE DOULEUR CE COUPLE SE PRESNTE A NOUS ET NOUS DEMANDE LA PERMISSION D OFFRIR A YUDI UN CADEAU - QUOI ?? UN PETIT TRANSISTOR ET A ELIE UN PORTEFEUILLE PORTE CLE, VOUS VOYEZ XXXX XXXXX D ICI LA JOIE DE YUDI QUI NE SAVAIT PLUS OU DONNER DE LA TETE, EN PLUS DE CA ILS ONT TIRE DES PHOTOS DE YUDI AVEC SON XXXXL TALETTE ET UNE AUTRE PHOTO TOUS LES TRIOS ET A LA MINUTE MEME NOUS AVONS EU LES BXX PHOTOS . " CA C EST AMERICA . AMERICA" . ILS NOUS ONT LAISSE LEUR ADRESSE ET TIENNENT ABSOLUMENT A ETRE EN CORRESPONDENCE AVEC NOUS . (BIEN SUR ILS SONT JUIFS) DE RETOUR DU TEMPLE LA FMXX FAMILLE EST VENUE CHEZ NOUS BXX PRENDRE UN VEEXXX VERRE A LA SANTE DE YUDI, MARIE EST VENUE DE TEL AVIV SEULE, RACHEL ET HENRI N ONT PAS PU VENIR, MAIS PAR CONTRE LA SEMAINE D AVANT RACHEL EST VENUES PASSER LE WEEK END, CE QUI NOUS A FAIT BEAUCOUP DE BINE, CAR J AVAIS BESOIN DE M EPANCHER. TOUS LES ABSENTS ONT PROMIS QU AU MARIAGE DE YUDI CENT POUR CENT SERONT DES NOTRES .

ME VOILA DE NOUVEAU AU TRAVAIL, TOUT DOIT REPREDRE LA VIE CONTINUE, IL FAUT ALLER DE L AVANT , YUDI A ENCORE BESOIN DE MOI, C EST POUR LUI QU ON SE RESIGNE SANS SE REVOLTER, CAR, LUI C EST NOTRE DERNIER SOUFFLE NOTRE SEUL BUT QUI NOUS RESTE DANS LA VIE, SANS LUI NOUS AURIONS ETE COMPLETEMENT FICHUS, C EST A CROIRE QUI SOMMES CHANCARDS. UN HOMME PIEUX M A DIT :- QUE LES DEUX ANNEES DE BONHEUR QUE JOJO A EU A L ARMEE VALENT LES 50 ET 060 ANNEES D UN AUTRE HOMME QUI LES A PASSEES A SOUFFRIR ET MALHEUREUX. PEUT ETRE IL A RAISON ET J ESSAIE DE ME FAIRE UNE RAISON .

A BIENTOT A NOTE RETOUR DE JERUSALEM AFFECTUEUSEMENT

LUCIE

זוכרים את ג'וג'ו אמא: "הוא כבר נאבד לנו"

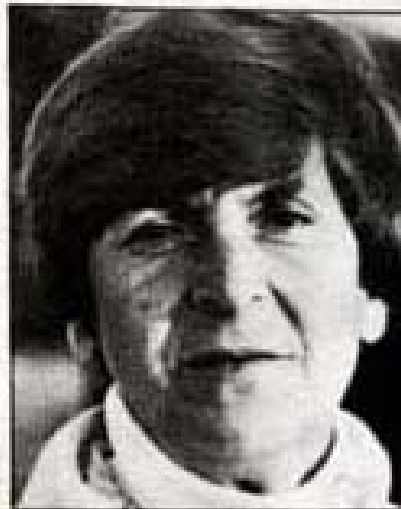
relatives of the 69 crewmen who presumably drowned 22 years ago when the Dakar submarine mysteriously disappeared remembered their loved ones yesterday at an official state ceremony at the Ft. Herzl Military Cemetery. OC Navy Micha Ram promised that 'we will continue to examine every piece of information that could bring the missing to Israel for burial.' (Isaac Harari)

לפחות נביא אותם לקבר אחים

"עצוב לנו לחשוב שוב על אוברנה של הצוללת. שוב הדבר עולה באופן אישי זה לא יתן לי שום דבר אם ימצאו את שרידיה. הרי יוסי אבד לנו. כך אומרת לוסי פרחי. אמו של יוסי פרחי, שהיה אחד מ-69 אנשי צוות הצוללת דקר.

יוסי היה בן 30 כשנספתה. 'אין לי ברי פיות מתחזקשים', אומרת האם. 'בתור הורים שמולים אין לנו סיפוק מכך שמתחזקים החיפושיים. אם יימצאו שרידיה לפחות ניתן יהיה להביא את השרידיים לקבר אחים. לו היית מבטיח לי שיהיה מצאו אותם בחיים, הייתי יותר מאושרת'. לוסי פרחי אינה מאמינה כי הצוללת נעלמה כתוצאה מפיגוע תבלני. אלא עקב תקלה טכנית.

מרים פרחי

לוסי פרחי: "אין לי ציפייה החיפושיים"

לז'וז'ו אוהב החיים והאור

/ ישראל בר-ישי - 6.2.1968

לז'וז'ו אוהב החיים והאור, שנקטף באביב ימיו במעמקי החושך.

צלילי הגיטרה עודם מהדהדים באוזני, מלווים אותך מזמר בקול עבה ונמוך, מצטרד מעט.

זוכר אני אותה פעם אחרונה בה נפגשנו, שבועות מספר לאחר המלחמה. ישובים בביתך כשמולנו שני ספלי קפה מהבילים, מספרים, מפליגים בחוויות המערכה שכה טריות היו בתוכנו - אתה איש-הים, ואני הרגלי. הבטחת לספר עוד ועוד, אך קצרה השעה ונאלצים היינו להיפרד תוך הבטחה להיפגש שנית, ובהקדם.

אך מאז לא נפגשנו יותר! האומנם לא נשוב ונתראה בשנית? הלב ממאן להאמין ומדחיק מחשבת זדון זו. אך האמת נוראה וחדה כסכין. האומנם נפרדנו לנצח בנסיבות טרגיות שכאלו?!

אתה, שאהבת את החיים והיית חלק בלתי נפרד מהם, איננו יותר. כיצד יכלו הם, החיים, להיות כה כפויי-טובה ולהקיאך מתוכם?!

הכיצד ניתן לשכוח אותך, מרכז לכל אירוע חברתי? מעולם לא ניתן היה להשתעמם במקום בו היית גם אתה נמצא. די היה בבדיחה שלך כדי לגרום להרקעת מצב-הרוח למרומי שיא. רב היה כוחך בחיקוי ובמשחק, וביכולת לגרום לנו לשבת מרותקים למולך שעות ארוכות. אני בטוח כי אילו המשכת בדרך זו, היו נפתחות בפניך דלתות רבות ועתידך לא היה קופץ אגרופו.

אך אתה החלטת כי רצונך להוכיח עצמך והתנדבת לאחד החילות המסוכנים - לשייטת הצוללות הצעירה. כן, הוכחת עצמך אף כאן. בזמן המלחמה נמנית עם צוותו של כלי השייט היחיד שהשתתף ישירות במערכה, צוללת ה"תנין". מה רבה הייתה גאוותך.

לאחר מכן נמנית עם היחידים שלחמו זכנו להצטרף לצוות ה"דקר" באנגליה, וכה מאושר וגא היית בכך.

אח"כ התכוננת לחזור ארצה לאחר שהייה ארוכה בניכר. אך כאן התערב הגורל האכזר, לעיתים מכל, ומנע ממך להתקבל כאן בתשואות-חן, לבוש במדי הלובן הצחים שלך, על סיפון ה"דקר".

אתה - שהעליזות הייתה טבועה בך ונכון היית תמיד לפצוח בזמר ורון מלווה עצמך בגיטרה. אתה - שחי היית את החיים, נדונות למות באותו כלי מפלצתי ואטום שהפך לכלא-עולם - הצוללת.

האין שני הפכים גדולים משתי עובדות בדוקות אלו?

מבטיח אני כי לא אשכח אותך! וכי ייתכן אחרת?

במלאת שנה

/ ישראל בר-ישי - 26.1.1969

לכם - שנפלתם בלעדי הצל"ש,
לכם - שעלילות מעשיכם צנועות המה,
לכם - שהלכתם מבלי שוב
במעמקי הים בלא השאר שריד -
כאב נופלכם גדול שבעתיים!
הן כך פתאום,
בשגרת-חיים כלל לא שגרתית
נעלמתם ולא ידענו אנה.
אף פליט לא נותר לספר
יאוש רגעיכם האחרונים,
חירוף מעשיכם להיוותר בחיים.
הלם וכאב שיחקו בנו מאז שנה.
הלנצח?

מכתבים מעליזה, חברת נעורים מאיטליה - 9.2.69

9.2.69

מכתבך פרח יקרה!

מהלך השנה, שהתבשרה באתונות, אנו מצויים בלפנינו. את
האנשים, נתקן בינוי הקבוע. את אנו רוצים שישמק, ולקחת
לכאן את כוונת הדברים. מה קרה לכם?
זה את אנו לא בסדר, ואנו אנו זה חלל. אתה אתונה,
זאת האנשים ואתה הפתוחה, לא קלים, כן לפתוחה
נשגב את אנו ביום. אנו את חשבנו וזוהי, שכתב
אתה ואת יתה אנו, את יוסי.

כך הפחד האנוני המוחלט חוש אנו אנו
כמה פתוחה לא יבולת אנו אנו אנו אנו
הפתוחה... לא רוצה אנו, אנו הפתוחה
שמהו מתקנה. נכח אנו, הפתוחה אנו "מסוג",
לא הפתוחה שכתב ואתה אנו אנו אנו
את אנו, אנו שכתב אנו אנו אנו
אנו אנו, את הפתוחה את הפתוחה
כמה חש, חשתי אנו, שכתב אנו, אנו
את הפתוחה שכתב אנו אנו אנו אנו
לא יבולת לקול אנו, נכח אנו אנו.
מה אנו אנו... אנו אנו אנו אנו
אנו יבולת. אנו אנו אנו, אנו אנו
אנו אנו. אנו אנו אנו אנו אנו,
אנו אנו אנו אנו אנו אנו אנו.
אנו אנו אנו אנו אנו אנו אנו.
אנו אנו אנו אנו אנו אנו אנו.

מעליזה - 9.2.69

היום יום אחרון. הכל לא-בין לרי, לא-כך קונה... אכזבה...
... קשה להאמין שבסוף יתברר שנהייה נאמה.

לא יום זה, נראה לי קורה בפיני (כברתי מיוסו, ילענו
מנינו, יום לא חכה, עלהנה על פיני לא התיבון.
ואין סוף ואין גורל אמתיות (לכסית). אולם
הכל אולם, בבינו כולל כבון... וקשה להיפרד.
זה היום, קשה לי לומר את מה חשבתי וליסוד, כמאמר
מאמר שרד ומאונה עברו הפיטרה. כתי מכור סמום,
קרה לי, שלא יכלה לומר את דבריו המאמר, וילע
המלצה.

היום המלך נסתי לקר בזהו-מאמר. אעפ"כ
אשר בסיקו בלעבן. את קשה גלי לקרין, אלא כבני
היה זה, אולם עד לה סוכסומה, לומר היום מה
יופי בתצ' מנה, נהינן חקוקה בלעבן, מהינין הפיני.
יך בקלל מרחק על נוסר הבין, לא בלתי אה נבני זה
זהו בדי אש, שקור'י, חנו, שיהלכ. אעפ"כ, הפיני
באולגום, לפימה מנה לי, שני נאכ אה יוסי. יש
שנה מה ספוסיה משהימה לי חוה, מהינת תבנית,
בהינת, מה אנפלו ביוק. ואז יוני מכמה שכלי
על-קרית, מנין מוקנה מוקנה רשען אה אכזה.
כבר זה, אלא אכזה, אה אכזה, משהימה, אה
אולי משהימה אה אכזה מני, אה אה אה
אין. או שוכח!!!
כבר זה היום משהימה, משהימה אה אה

מעליזה - 20.3.69

על משפחה המבולגת ולא הנני סקרנים יום.
ולא זאת מלבד אצותי החמורה חמורה על הסדר.
כשרתי חזק באתי ישר מכלי אור הכחול את הסדר.
אני מקוץ, שארם גם הסדר המסודר על כל צמות
מבולגן בקנה. ובכן יקרה עליו יום את-הקנה ברגע
אלהם ולא יחד המערה הנקראת-משפחה בקנה.
אני באמת מביא לך שני אדם. רק חבל שבולגן כפי.
המבולגן המענה כמאמר בעליו. אולי הסדרה הסה
אקרה את הילד המבולגן שלם. לפי זה אני אעשה
שני קבוצות אצלם. את הצעירים, איך פגועם עליו
אצלם, שחם חזק עכשיו של משפחה שלי. איצטנעלם קל
יפה שני יום, ישנאם אכילתו ושולק לך הסדר
כדי היה בקשה בשנה מלך המענה. ביום יום
מבולגן חמורה חמורה להביא אתה. כך
מבולגן א ביום, הנני שובל-חמורה יום
לקטיים. אבל, אני מקוץ שבתה חמורה כפי יום
לך יום קל. מניח צדי בק. ביום שני אצלם
מבולגן, כדי שבתה אצור יום לקוץ מבולגן
לקוץ.
אולי הסקרנים המשנה כפי. קצת אצלם, קצת
מבולגן בבית יקרה משפחה גם אכילתו. חמורה
מבולגן מנעה. חבל אצלם את חמורה חמורה בק
על אצלם.

תעלומת ה"דקר"

/ ישראל בר-ישי - 26.1.1999

רק פריסקופ מזדקר, רגל מעל המפלט
סובב על צירו, סורק מאופק אל אופק.
מהירות השיוט חמישה קשרים ועוד קצת.
מימין זרמי להט חורפי של מדבר חניבעל
משמאל איי מפלט של זאוס והידרה
ולפנים, מרחק ימים מספר, שלושה ואולי שניים
כרמל משתפל אל מימי התיכון
שידע קרבות ואובדן עוד מימים
של פרעה במצרים וחירם בצידון.
וכאן, בבטן הסוככת של ה"דקר", ס"ט צעירים -
ספנים טהורים, מטובי בניו של צי מתגבש,
חותרים קדימה, אוחזים בהגה הסוגר האטום.
צפופים מתחככים במנוע של דיזל מתנשף חרישית
מחכים בכליון עין ולב לבואה של צפירה מקדימה,
למטר זרמי-מים שלובים בצבעי קשת זוהרת,
ואולי גם לשמפניה ניגרת ולהצדעת בכירי
החיל בלבן, וראשי העם מעונבים,
לצידם של הורים, אישה וילדים מתגעגעים.

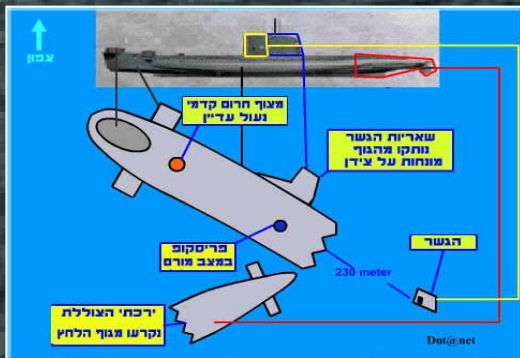
שדר אחרון מוצפן של מיקום ואות קיום
נשלח ונקלט, פוענח - ולא עוד.
יום ועוד יום מצטרפים לשנה,
תשכ"ח כבר שלושה עשורים מאחור,
ואין רמז, ולו רק בדל,
רק סוד מתמשך של היכן ומדוע ואיך
ועוד תהיות מתמשכות
מלבות צלקת סגלגלה מוארכת, מסרבת להגליד
של ס"ט צעירי-נצח, מסרבים נמרצות להזקין
מכורבלים זה בחיקו של זה בין דפנות
ה"דקר", לצידו של מנוע שחרק ונדם זה שנים.
אבות ואימהות שזקנו, ונשים וילדים שבגרו
אל תוך הווית האין והנעלם
צופנים בתוכם מועקה של שנות דור,
ובגעגוע כואב לוחשים-
נוחו בשלום, לטופים בין גלים סוככים
יודעי רז טמיר עד דור אחרון.

(הוסף לאחר מציאת ה"דקר")

היום, סוף-סוף, אולי בעקבות הגילוי והזיהוי של הימים האחרונים -28
29.5.1999, תזכו במעט שלווה-נפש אותה חסרתם מאז אותם ימים
סוערים של ינואר 1968.

גילוי הצוללת "דקר" 25.5.1999

בעומק 3 ק"מ ובמרחק 500 מ"מ מחופי
ישראל נתגלתה הצוללת האבודה "דקר".

המשט הראשון ללב הים
2.11.1999

אזכרה בלב ים

הורים ובני משפחה של חללי הדקר ערכו
אתמול את האזכרה הראשונה ליקיריהם בלב
ים, מעל מקום טביעת הצוללת

אגדת ה"דקר"

/ ישראל בר-ישי - 2.11.1999

נכתב על סיפון ה"סילבר סטאר", במהלך הבוקר שלפני טכס האזכרה לחללי הצוללת "דקר" מעל מקום המצאה - 2.11.1999

סברות יש, וגרסאות היו ומה שנותר-
אולי לא נדע, ואולי גם מוטב.
ואיתי כאן ניסיון אחד קט נוסף
להבהיר את פישרה של שקיעת ה"דקר"
מטה מטה עדי קרקעית, לא הרחק
מחופי האי כרתים, מולדתו של זורבס.
אצבע היא, אצבעו של אלוהים או ילד,
טבלה באמצעו של חורף שנת תשכ"ח
במימי הים לבדוק את חומם של המים
יום או יומיים טרם כניסתה של ה"דקר"
בשייט מפלח-דרך אל נמל האם, נמל חיפה.
והאצבע, אצבעו של ילד חמד,
או אצבעו של אלוהים,
הוצאה בחטף מן המים הקרים.
ומחטף אצבע זו נוצרו מעגלים,
הולכים ומתרחבים, הולכים ומתרחקים.
מעגל רודף האחד את קודמו.
ומעגלי אצבע אלה חולפים את קו האופק
מפליגים בעוצמה חובטת אל עבר השקיעה,
הולכים והודפים בשצף בדגה שמולם.
ואז משקרבו הגלים אל החוף שבאופק-
חופו של האי, התקרב למולם גוף סגלגל
בחתירה איתנה מזרחה, גוף ה"דקר".
וגל הדף כמעט אחרון, החליק וחבט
ב"דקר" בעוצמה - מכה אחת קשה, וזהו!
אצבע אלוהים או אצבעו של ילד.

מדרום לכרתים, במרחק של לא כלום,
שרועה ה"דקר" מרוסקת ושסועה,
בעומק העולה על גובהו של חרמון-
הגבוה בהרי ישראל.
על גבולה המערבי הייתה ה"דקר" אמורה להגן
מעל ומתחת מימי הים
החופן במעמקיו ציים של צור וצידון,
הלס וקרתגו, רומי ועותמן בימים של אז -
עד לספינות של סחר,
צ"י מלחמה ושלוש של דורות אחרונים.
בתוך ה"דקר" וסביבותיה
נמים את מותם ס"ט ספנים טהורי מבט,
חדורים עוצמתה של שליחות,
ילדים ובנים, אחים ואבות שלפתע אינם.
ושאלות טורדניות של מדוע ולמה,
היאך וכיצד, ובעיקר אנה נעלמו,
ליון משפחות כואבות, חיל-הים מחפש,
עם שלם מקווה בתחושה של אולי מחר,
עוד מאמץ והחלום המסויט
יתפוגג, ילך, יימוג.
אך הים בשלו כבר ל"ב בשנים
אוצר בחובו את סוד ה"דקר".
שאלות האי והאנה שניקרו בלבבות אכן נפתרו,
אך שאלות נוספות, טורדות לא פחות-
הן עדיין סוד וקצת דרש בלי רמז ופשט,
מותירות את העומדים על החוף ללא מענה.

זוכרים את ג'וג'ו

/ דני ויילר מפקדו של יוסי בחדר הטורפדו ב"תנין"

אני לא אכתוב כמו שתמיד
כותבים,
שיוסי נולד בשנה זו...
התגייס בשנה זו... שירת...היה
בחור טוב...
היה מוכשר...
היה...היה...היה.

בשבילי יוסי עודנו יוסי - הוא לא היה, הוא יוסי -הווה, לא עבר.
ואם כך אז הרי הוא פרחי.
כך אני קורא לו "פרחי, בוא הנה", והוא בא.
הוא רזה ויש לו הליכה מיוחדת, מין גלגול כזה של ידיים ורגליים כאילו
קצת לא מסתדר עם הגפיים הארוכות שתמיד אני מציק לו עליהן.
הידיים השמאליות האלה.
עכשיו, אחרי שלא ראיתיו כל כך הרבה זמן, כואב לי שצחקתי עליו.
אבל באמת היו לו ידיים כאלה. היה מפיל ברגים על טורפדו לתוך
השיפולים, לא מצליח לסדר איזה מנוף או משהו, רק בגלל שהידיים
לא רצו לעבוד מהר כמו המוח המהיר שלו.
אבל הלשון שלו? היא עבדה אפילו יותר מהר מהמוח.
ככה הוא מסתכל עליי, ראשו מוטה הצידה ועיניו השובבניות מבריקות
עם צחוק שלעולם לא הצליח להסתיר, מכוון את מצחו לפסים
מודאגים ומנסה להיות רציני.
"כן" אני אומר, " אז מה יש לך לומר על זה?!"
"הגוז'ונים האלה", הוא עונה, "אי-אפשר איתם" וכך ממשיך וממשיך
עד שלבסוף משכנע אותי.
אי אפשר לכעוס עליו. תמיד יש לו הסבר, יש תמיד סיבה.
לפעמים כשנתפס בקלקלתו הוא אומר ישר "נכון דני, נכון", מרים
ידיים, כפות מופנות אליי וכתפיים משוכות קמעה כך שגזרתו הדקה
מצטמקת עוד יותר, ואומר, "אשם, אשם, זהו זה".

אגדת ה"טוטם"

במוזיאון הצוללות בפורטסמות / גוספורט
בפינת הזיכרון ל"דקר" וצוותה כתוב כך:

לפני שהועברה לצי הישראלי הייתה
ה"דקר" צוללת בריטית בשם טוטם.

בשנת 1945 בהפלגת הבכורה שלה
קיבלה הצוללת טוטם אינדיאני משבט
הקוויצ'אן הקנדי.

הטוטם עוצב כצלב והדמויות שגולפו
בו ייצגו את ציפור הרעם, דב הגריזלי,
הלווייתן הקטלני ואלוהי האש.

האגדה סיפרה כי כל זמן שהצוללת
תפליג יחד עם הטוטם לא יאונה לה
כל רע.

במשך עשרים שנה, היה הטוטם צמוד
לגשר הצוללת ביציאתה ובכניסתה
לנמל הבית שלה.

לאחר שיפוץ ב-1967 הועברה הטוטם
לידי הצי הישראלי, שמה הוסב
ל"דקר" והטוטם הוסר ממנה.

בדרכה מפורטסמות לנמל הבית שלה
בחיפה, אבדה ה"דקר" על כל אנשיה
ביום התיכון.

אגדת דקר-טוטם

/ ישראל בר-ישי - פסח תשס"ו

עוד בטרם היות ה"דקר", הייתה צוללת ה"טוטם". ותיבנה ה"טוטם" באותם ימי סערה של המלחמה הגדולה אשר פרצה באמצעה של המאה ואשר הטביעה את חותמה על כולנו. ותשייט לה צוללת ה"טוטם" מתחת לפני האטלנטיקוס, מגוננת על חופיה של ארץ הבריטנים אל מול מתקפות הטבטונים והארים, אשר נידמה כי תאווה כיבושים העבירה אותם על דעתם. ותימשך אותה מערכת עולם מתישה על פני יבשות וימים הרבה. ותמשך ה"טוטם" לעקוץ באסדותיהם המזוינות של מדינת הציר תכולת עיני בניה.

ויחלפו ימים. ויראו בני שבת הקוויצ'אן אשר במדינת קנדה שבצפונה של יבשת קולומבוס, כי ארוכה המלחמה וכי כוחה של ה"טוטם" הולך ומותש, וייאספו זקני השבט ויחליטו להושיט ידם ולאושש את רוחם ועזוזם של לוחמי לווייתן הפלדה במעמקי הים שממזרחה להם. וישבו סביב המדורה ויטכסו עצה וישקלו בדבר שלושה ימי עלות החמה מזה ושקיעתה מזה. ויהי בעלות שחר היום הרביעי, עלה ובא גם רעיון ה"טוטם" אותו יגלפו, בעץ האדר הצפוני, הטובים במגלפי השבט. ואכן בחלוף כמניין ימים נחשף ה"טוטם" לעיני השמאן הגדול ויקדש את ארבע הדמויות שעליו, הלא הן ציפור הרעם, דב הגריזלי, הלווייתן הקטלני ואלוהי האש - הם-הם שהופקדו על משמרתו של לווייתן הפלדה המשייט לו מתחת גלי ים האיתנים לחופיה של יבשת האם שמעברם האחר של הגלים המתנפצים.

ה"טוטם" אכן נתקבל בברכה בידי קברניטי צי הוד-מלכותו והוצב על גישרה של הצוללת אותה איוו בני הקוויצ'אן. וישמרו הארבעה על הצוללת שזכתה להיקרא "טוטם" על שם אותה מנחת מגן המוצמדת אל גישרה. ויפקחו הארבעה עיניהם, מרחפים מעל ומתחת המים ומעל מצוקי החוף ויגוננו על ה"טוטם" משך כל ימי זילי המלחמה היהא. ותשרוד ה"טוטם" את כל גופי הטרופדו ומוקשי הים עד לסיומה של אותה מלחמה שגרפה מדינות יבשות ומישיכה ששה מנייני ירחים ויותר.

עם הניתן האות לסיומם של אותם ימי סערה, נקשרה ה"טוטם" אל מזח נמל-הבית ולוחמה נשלחו אל בתי המרזח שבעיר הנמל לחוג את ניצחון הטובים על הרעים. טרם ירדו אל רציף החוף, חלפו אנשי צוות הספינה על פני ה"טוטם" וייקודו ויצדעו לעבר מגינם משך ימי המלחמה.

צפור הרעם, הלווייתן הקטלני, אלוהי האש ודב הגריזלי, גמלו בינם לביןם, שלא לנטוש את ה"טוטם" גם בימים טובים ושקטים יותר. כך, פקוחות היו עיניהם אל ה"טוטם" משך עוד שני מנייני שנים, בימים שעגנה אל המזח, כמו גם בימים במ שיטה בהפלגות אימון ומבצע. ויחוו חילופי גברי, הצדעות מפקדים, צביעות גחון וירכתיים, והם על משמר ה"טוטם".

ויהי בחלוף אותם שני עשורי שנות חיים ותחלף הצוללת ידיים. ויוסר דגל ה"היוניון ג'ק" מעל הגשר, ואיתו הוסר גם ה"טוטם" ויאופסן בבית הנכאת הימי הסמוך לעיר נמל הבית, פורטסמות'. ויזדעקו אלוהי האש, דב הגריזלי, צפור הזעם והלווייתן הקטלני על כי נשכחו באחת ואין צריכים להם יותר.

ממקום מסתורם ראו את מדי הכחול ולבן עולים ויורדים אל הסיפון ואת אפורי הסרבל מנסרים ומתיכים, מוסיפים ומשנים וצובעים בירוקים את גופה של ה"טוטם" שהייתה. לעת סיום ימי השיפוץ ויראו והנה מוטבע שם חדש לצוללת - "דקר", על שם חיית הים שאבדה מזה עידנים, ועיניהם כלות. ויחזו בהנפת הנס הכחול לבן מעל לגשרה ויבינו כי אכן מחליפה ה"טוטם" ידיים. ויחבטו הלווייתן הקטלני בזנבו מכה חזקה במים ויזעק את שלושת מרעיו, ויחליטו כי לא יאה כדבר הזה, וה"דקר" - לא יארכו ימיה.

ביום חורף חגיגי של מולד שנת א'תתקס"ח לספירת מאמיני "האחר", יצאה ה"דקר" בצפירת הצדעה מתמשכת אל עבר נמל הבית החדש אשר בעיר החוף והכרמל, שבארץ האבות, אברהם, יצחק ויעקב - פניה מועדות דרומה לעבר אגן הים הכלוא בין שלוש יבשות - משייטת לה מעדנות מעל מפלס האטלנטיקוס, כ"טוטם" לפניה. אך הפעם מתנסס על גשרה אות זיהוייה הצבאי "צ-77", ובדופנותיה הקדמיים בוהק בלבן שמה - "דקר". מתוך ביטנה עולים צלילי מיתר בקול בריטון צרוד משהו, אליהם מצטרפים קולותיהם של אנשי הצוות שאינם צמודים באותן השעות להגאים, למכונות ולפריסקופ.

שרים הם על "דקר" בעומק איתן, ואינם יודעים כי אי שם מעליהם, מרחפים להם אלוהי האש וציפור הזעם, דב הגריזלי המשקיף מרחוק, והלווייתן הקטלני שמשתרר לו מעדנות מאחור, שלא להיחשף בידי הפריסקופ והסונר. עוד בטרם תגיע ה"דקר" אל פתח "גבעת אל טריק", ויתכנסו להם הארבעה מאחורי מצוק הקופים ויחליטו כי בימים שיבואו, בטרם תיכנס ה"דקר" אל נמל הבית, ינקמו את עלבונה של ה"טוטם" בבת עיניהם שנים הרבה.

בחלוף שש יממות מאז צאת ה"דקר" את נמל פורטסמות', חצתה את המיזרים שבין חוף השמש מצפון וארץ הטראגים מדרום. ויופנה חרטומה קדמה ותמשך ה"דקר" את משהו ובפעם הזו רק קצהו של הפריסקופ צופה לכל עבר, חורש את פני הים הסוערים מאופק אפור אחד אל משנהו. והכול נדמה כה שליו, עוד ימים מספר תיכנס ה"דקר" אל נמלה בגאון ובהדר נוכח פני קברניטי הצי והמדינה ותרועות משפחות תשעה ושישים אנשיה, בכירי שיטת הצוללות הצעירה.

אך לא כך חשבו להם ארבעת גיבורי ה"טוטם". דב הגריזלי, אלוהי האש, הלווייתן הקטלני וצפור הזעם החליטו ויהי מה, לא תזכה ה"דקר" לעגון במימי עיר הכרמל. כאן במימי הים התיכון תהא קבורתה!

בהגיע ה"דקר" אל מול חופי איו של זאוס, אל הים, החליטו הארבעה כי עת נקם היא. ויתקרבו הארבעה אל ה"דקר". ותחוג ציפור המים מעל ותשמע את זעמה הרועם ואלוהי האש מנגד נשף את נשית האש, ויתקדרו פני השמים מאוד. ויחבטו דב הגריזלי בכפו על פני המים ונחשול ענק התרומם ושעט אל מול פני ה"דקר".

ויבחינו אנשי ה"דקר" במתרחש וינסו הסב את גופה אחור. עוד הם מנסים, ויצלוף הלווייתן הקטלני בגופה של ה"דקר" - מכה אחת ולא יותר - מכת מוות! ותשקע ותצלול ה"דקר" מטה מטה אל קרקעית הים הגדול, ואנשיה כולם כלואים בבטנה. ויתבוננו הארבעה ויראו כי שלמה מלאכתם ויסתלקו לכל רוחות השמיים.

ויחפשו אנשי צי ישראל אחר הצוללת האבודה ימים הרבה, אך בכל אשר פנו, העלו חרס בידם. בכל פעם שנדמה היה כי הנה-הנה עולה אותה המצוללת, ויבחנו ארבעת גיבורי ה"טוטם" בגלים ויכסו החול את עקבות התעלומה. ומקום היעלמה של ה"דקר" נותר עלום משך שנים הרבה.

ויחשו אלי הגוים כי שלמה נקמתם, ויפוצו לארבעת רוחות השמיים לנוח על זרי נקמתם.

אך נפש יהודי לא נחה ולא שקטה, ולא פסה תקווה מישראל לחשוף את אשר הטיבו האלים לכסות. ל"א שנים, שהם קרע"ה חודשים, שהם רבבה ואלף ושתי מאות וחמישים ימים, לא חדלו אברהם יצחק ויעקב ממאמציהם למצוא את בנם, את יקירם, אשר אבד - את יוסף!

ויהי היום, וישאו ממאציהם פרי.

ביום י"ג בסיוון תשנ"ט, ויבואו אל העם ובפיהם הבשורה: "הצוללת דקר נמצאה". על קרקעית הים, בין כרתיים לקפריסין, נתגלתה הצוללת האבודה "דקר", בעומק ט' אלפי רגלים ובמרחק ת"ק מילין מחופי ישראל. ויסימו הנוגעים לעניין, קברניטי הצי, אנשי הממשל, ובני משפחות הטבועים, כי שם מנוחתה נכונה.

ולא תופר עוד מנוחת ס"ט ימאיה לעולם.

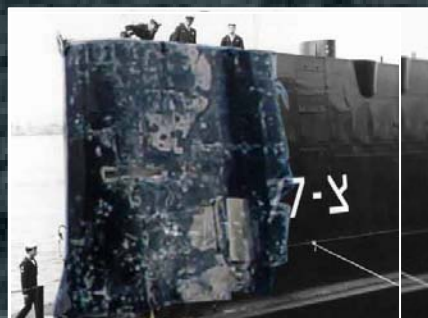
יהי זכרם ברור ומקום קבורתם מקודש לעד איתנו.

זוכרים את ג'וג'ו

זוכרים את ג'וג'ו

בגשר הצוללת במוזיאון ח"י בחיפה

זוכרים את ג'וג'ו

שיוט 2005 לזכר צוללני ה"דקר" ביום מציאתה

זוכרים את ג'וג'ו

מפגש קורס צוללן י"א לאחר 40 שנים

המפגש היום, ארבעים שנה מיום הגיוס ב-1965, מאותם ימי חורף שם ליד הים. לאחר שנוצר הקשר ביני לבין יהודה פרחי, אחיו הצעיר של יוסי פרחי ז"ל חברנו הטוב מאותם ימים, החלטנו יחד שחייבים ליזום מפגש שכזה. לקח קצת זמן לארגן ולהשיג את רשימת הטלפונים של כל החבורה שנותרה מאותו קורס צוללן י"א משנת 1965 - אבל הנה אנחנו כאן!

אין כל ספק שאובדן ה"דקר" העיב מאד על המחזור שלנו והמפגש היום יעורר מקצת הזיכרונות על אותם ימים ראשונים בצבא, על החברים הנהדרים שלנו שאינם עימנו - וכמה חבל:

פרחי יוסף ז"ל

עוזרי בצלאל ז"ל

נצר [וולברג] יוסף ז"ל

ורדי [וידרמן] שלמה ז"ל

יוחאי ישעיהו ז"ל

צבי [דבין] יוסף ז"ל

שלו [פרידמן] יוסף ז"ל

ברנע יוסף ז"ל

בר-זאב [רייכברגר] חיים ז"ל

יהא זכרם ברוך!

כאנחנו דשים בעניין המפגש כבר שנה, אני ושלמה [קנזי] כרמל שאיתו אני נפגש זמן רב בבקרים החופשיים שלנו כגמלאים. דנים וחושבים 'על המרפסת' איך המפגש הזה יוצא אל הפועל. לזכותו כל הטיפול במערכת הצבאית של קציני השייטת, וארגון המפגש והביקור היום.

אין כל ספק שהמפגש שלנו היום יעורר משהו נוסטלגי ואולי אף עצוב במקצת כי בכל זאת שנים רבות חלפו בבגרותנו זו. הכרנו כבני שמונה עשרה ואנו כבר חמישים ושבע ושמונה, משפחות וילדים ונכדים, בעיות בריאות שונות, לקחי- החיים, בכלל.

אין תקוות גדולות שנצא מהמפגש הזה מחובקים ומאושרים עם הטלפונים והכתובות, כי בסך הכול המפגשים הללו מעוררים לפרק זמן מסוים ואח"כ כולנו שבים להרגלים הישנים שלנו ולחברותא הקרובה והמשפחתית.

אבל מי שיחפוץ וימצא את הקשר מחדש - זה ממש יהיה נהדר.

ימים יגידו - טלפון קטן מידי פעם..קצת תשומת לב.ברכות לחגים.אולי ביקור והזמנה לאירועים כאלו ואחרים.

בשלום ובברכה,

אורן [הנדלסמן] יהודה

זוכרים את ג'וג'ו

הר הרצל, ינואר 2006

קדיש ל"דקר"

יתגדל ויתקדש שמה רבא, בעלמא די ברא ברעותה, וימליך מלכותה ויעמח פורקנה ויקרב משיחה,
בתייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל, בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן.
יהא שמה רבא מבךך לעלם ולעלמי עלמיא.
יתבךך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתגדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא, לעלא
מן כל ברכתא ושירתא, תשבחתא ונחמתא, דאמירן בעלמא, ואמרו אמן.
יהא שלמא רבא מן שמיא, וחיים (טובים) עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן: עשה שלום במרומו,
הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן:

"ואז כבה האור"

יוסף (ג'וג'ו) פרחי, בן אליהו ולוסי, נולד ביום א' בכסלו תש"ח (14.11.1947), בקהיר, מצרים. המשפחה עלתה לארץ עם העלייה המצרית ב-1949.

בהגיעו לגיל לימודים החל ללמוד בבית הספר "שלווה" אשר בחיפה. היה חניך בתנועת ה"צופים" עד סיומו את לימודיו היסודיים. אז התחיל ללמוד בבית הספר "תיכון חדש" בחיפה.

היה חקיין מוכשר והשתתף בחוגים דרמטיים בהיותו תלמיד. נטה למוסיקה, שר יפה ניגן בגיטרה, ופיתח את כישרונותיו בשטחי המשחק והנגינה. היה התגלמות הטוב והאהבה לזולת ולכן היה אהוב על ידידיו. מטבעו עליז היה וידע להכניס שמחה אף ברגעים הקשים. היה מסור לאחיו ותמיד רצה לעשות את רצון הוריו אשר כיבד.

בנובמבר 1965 גויס לצה"ל. תחילה רצה להיות בחיל קרבי, אך כשחזר מחופשתו הראשונה והודיע למשפחה שהוא נמצא בקומנדו ימי, אמו נבהלה מהודעה זו ושידלה אותו לחזור בו. ברצותו לעשות את מבוקשה של אמא, כדרכו תמיד, חזר בו מהחלטתו למחרת היום. אך חוש של הרפתקנות היה בו, ואת שילוב חושו זה עם רצונו לשרת בקו הלוחמים הראשון מצא בהתנדבו לשיטת הצוללות.

יוסף התקשר לצוללת ולחיים בתוכה והיה גא בצוללת ובעבודתו כצוללן. במלחמת ששת-הימים שירת באח"י "תנין", שפעלה ליד חופי האויב. לאחר מכן הועבר לצוות הצוללת "דקר" ויצא לאנגליה להביא אותה הביתה אחרי השיפוצים שנעשו בה.

ביום כ"ד בטבת תשכ"ח (25.1.1968), כשהצוללת הייתה בנתיב הים בין גיברלטר לחיפה, נותק הקשר עימה ושוב לא נתחדש. לאחר ימים, הצוללת הוכרזה כאבודה. הרבנות הצבאית הראשית קבעה כי תאריך פטירתו של יוסף, בשעת מילוי תפקידו עם חבריו לצוות, הוא יום כ"ט בטבת תשכ"ח (30.1.1968). מאחר שיוסף נמנה עם חברי הצוות הנעדרים, הוצבה לו מצבת זיכרון בתוך האנדרטה לזכר אנשי "דקר" אשר בבית הקברות הצבאי שעל הר-הרצל בירושלים.

ביום י"ג בסיוון תשנ"ט (28.5.1999), בתום שנים של חיפושים, נמצאה הצוללת אח"י "דקר" על קרקעית הים התיכון, בעומק 2900 מ' בנתיב הפלגתה המתוכנן ובמרחק 250 מייל מנמל חיפה. גשר הצוללת נמשה מהמעמקים והוצב במוזיאון חיל הים שבחיפה.

צוות ה"נאוטיקוס", שמצא את הצוללת וחקר את נסיבות טביעתה, קבע: "זו הייתה תקלה ב"דקר" עצמה - משהו שקרה לכלי-השיט המסוים ההוא, ברגע המסוים ההוא. האנשים עבדו קשה מאוד, הם ידעו מה הבעיה בצוללת. הם עבדו כצוות לפי כל נוהלי הבטיחות. הם הבינו שהיא טובעת, ואז מישהו כיבה את האור..."

"ואז כבה האור"

זו הייתה תקלה בצוללת "דקר" עצמה
ברגע בו התגלתה התקלה
האנשים עבדו קשה מאוד
הם ידעו מה הבעיה בצוללת.
הם עבדו כצוות
לפי כל נהלי הבטיחות
הם הבינו
שהצוללת טובעת
ואז מישהו
כיבה את האור...

(מתוך דו"ח החקירה של חברת "נאוטיקוס")